

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Katedra českého jazyka a literatury

Diplomová práce

Bc. Lenka Winterová

Využití informačních a komunikačních technologií ve
výuce českého jazyka a literatury

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně a výhradně s použitím literatury uvedené v seznamu literatury.

V Olomouci dne 10. 4. 2019

.....

Vlastnoruční podpis

Poděkování

Děkuji doc. Mgr. Kamilovi Kopeckému, Ph.D., za odborné vedení při psaní této práce, poskytování cenných rad a vstřícné jednání. Děkuji také svým nejbližším, kteří mi byli při práci morální oporou.

Obsah

Úvod.....	7
1. Informační a komunikační technologie ve vzdělávacím procesu.....	8
1.1. Kybergogika	10
1.2. RVP.....	11
1.3. Digitální gramotnost	12
1.4. Bloomova taxonomie kognitivních cílů.....	13
1.4.1. Digitální extenze Bloomovy taxonomie	15
1.5. Modely edukace za přítomnosti ICT	16
1.6. Klady a zápory implementace ICT do výuky.....	19
2. Informační a komunikační technologie v českých školách.....	22
2.1. Aktuální stav českých škol a jejich předpoklad pro využití ICT ve vzdělávání	22
2.2. Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2020.....	23
3. Podpora učitelů pro osobní rozvoj	25
3.1. Metodické a vzdělávací portály.....	25
3.1.1. Spomocník a Bobrův spomocník.....	25
3.1.2. iMyšlení	26
3.1.3. Profil Škola21	27
3.2. DUM	28
3.3. Učitel 21	29
3.4. Komunity na podporu učitelů ČJL	30
3.4.1. Czechitas	31
3.4.2. ASČ.....	31
3.4.3. SPOLUČJL.....	31
4. ICT ve vzdělávacím oboru český jazyk literatura.....	33
4.1. Implementace ICT do výuky českého jazyka a literatury.....	33
5. Empirická část	37

5.1.	Vymezení výzkumného problému a cíle.....	37
5.2.	Dotazníkové šetření	37
5.3.	Charakteristika respondentů	38
5.4.	Stanovení výzkumných otázek	39
5.5.	Výsledky výzkumu	39
5.5.1.	Stanoviska učitelů k realizaci ICT ve vzdělávacím oboru ČJL	39
5.5.2.	Aktuální poznání učitelů ČJL v oblasti ICT	42
5.5.3.	Využití ICT ve výuce ČJL	46
5.5.4.	ICT podpora učitelů ve školním prostředí	48
5.6.	Shrnutí výzkumu.....	51
6.	Návrhy využití ICT do výuky českého jazyka a literatury	54
6.1.	Jazyková výchova.....	54
6.1.1.	Slovní zásoba a tvoření slov.....	55
6.1.2.	Tvarosloví a skladba	56
6.1.3.	Pravopis.....	57
6.2.	Literární výchova.....	58
6.2.1.	Čtení.....	58
6.2.2.	Poslech literárních textů.....	59
6.2.3.	Tvořivá činnost.....	60
6.2.4.	Literární teorie a historie.....	62
6.3.	Komunikační a slohová výchova.....	63
6.3.1.	Naslouchání.....	63
6.3.2.	Mluvený projev	64
6.3.3.	Písemný projev	67
	Závěr	69
	Příloha: Dotazník	70
	Seznam obrázků.....	75

Seznam grafů	75
Seznam tabulek.....	75
Seznam použitých zkratk.....	76
Seznam použitých zdrojů	77
Anotace	85

Úvod

Diplomová práce se zabývá využitím informačních a komunikačních technologií ve výuce českého jazyka a literatury. Téma jsem si zvolila na základě své oborové kombinace Učitelství českého jazyka a literatury pro 2. stupeň ZŠ a Učitelství technické a informační výchovy pro SŠ a 2. stupeň ZŠ. Diplomovou práci jsem proto chtěla zaměřit tak, aby byla především přínosem pro mě, jako budoucí učitelku českého jazyka, ale také pro ostatní učitele českého jazyka kteří nemají tolik zkušeností s informačními a komunikačními technologiemi. V současné době se tyto technologie stále více integrují do všech oblastí našeho života, a proto je vhodné je začlenit také do vzdělávání. Problémem však je, že učitelé českého jazyka a literatury nemají tolik zkušeností s informačními a komunikačními technologiemi, a proto tyto technologie buď nevyužívají, nebo je využívají pouze jako podklad pro vlastní přípravu na výuku a žáci se pak ve výuce českého jazyka a literatury s těmito technologiemi nesetkají a v praxi pak mají trápení s běžným vyhledáním, vyplňováním a odesláním různých elektronických dokumentů.

Cílem diplomové práce tedy je objasnit funkci informačních a komunikačních technologií ve vzdělávacím prostředí, konkrétně ve vzdělávacím oboru český jazyk a literatura. Dalším cílem je zjistit, zda a v jaké míře učitelé českého jazyka využívají informační a komunikační technologie, a případně jaké technologie ve výuce českého jazyka a literatury využívají.

V teoretické části bude nejprve explikován význam informačních a komunikačních technologií ve vzdělávacím procesu se zaměřením na rámcové vzdělávací programy a digitální extenzi Bloomovy taxonomie kognitivních cílů. Následně zde bude vysvětlen aktuální stav těchto technologií na českých školách, budou nastíněny základní možnosti podpory učitelů na rozvoj informačních a komunikačních dovedností, a nakonec bude teoretická část zaměřena konkrétně na informační a komunikační technologie ve výuce českého jazyka a literatury.

Pro empirickou část bylo zvoleno dotazníkové šetření, které bude předáno v elektronické podobě učitelům českého jazyka a literatury na základních a středních školách. Dotazník umožní objektivně zpracovat údaje o aktuálním využití informačních a komunikačních technologií na českých školách v rámci vzdělávacího oboru český jazyk a literatura.

V případě objevení nedostatků bude v praktické části proveden návrh na možnosti využití informačních a komunikačních technologií ve výuce českého jazyka a literatury, a to tak, aby byli žáci ve výuce díky těmto možnostem dostatečně motivováni a zaktivizováni.

1. Informační a komunikační technologie ve vzdělávacím procesu

Informační a komunikační technologie se staly nedílnou součástí každodenního života. Většina lidí dnes používá informační a komunikační technologie nejen při práci, ale také pro zábavu. Informační a komunikační technologie nám usnadňují život. V současné době lze mnoho úředních dokumentů odesílat elektronickou cestou, a proto je důležité, aby žáci získali povědomí o této formě komunikace. Zároveň je důležité vést žáky ke zvyšování kompetencí pro vyhledávání informací, jejich filtrování a následné zhodnocení a zpracování.

Informační a komunikační technologie (česky zkráceně IKT, anglicky ICT – Information and Communication Technology) jsou informační zdroje jako například internet, edukační aplikace a různé mediální složky, které se využívají v edukačním procesu.¹ V tomto dokumentu bude užita zkratka ICT.

ICT jsou veškeré informační a komunikační technologie zahrnující jak hardwarové komponenty (počítače, tablety, interaktivní tabule, ...), tak softwarová vybavení (operační systémy, aplikace, internetové vyhledávače, ...), která lze využít pro komunikaci a práci s informacemi.²

ICT umožňují především přizpůsobení edukačního procesu individuálním potřebám žáků a poskytují uživatelům digitální kompetence potřebné pro sociální a kognitivní rozvoj. Proto je zapotřebí využívat nové metody, formy, postupy a edukační prostředky, které umožňují přijímat, zpracovávat a poskytovat velké množství informací.³

¹ Srov. POLAKOVIČ, Peter, DUBOVSKÁ, Rozmarína a HENNYEYOVÁ, Klára. Informačné a komunikačné technológie - prostriedok zvyšovania efektivity edukačného procesu. Vydání: první. Praha: Extrasystem Praha, 2016. 103 stran. Didaktika, pedagogika; svazek 26. ISBN 978-80-87570-31-9.

² Srov. KLEMENT, Milan, DOSTÁL Jiří, KUBRICKÝ Jan a BÁRTEK Květoslav. *ICT nástroje a učitelé: adorace, či rezistence?*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2017. ISBN 978-80-244-5092-6.

³ Srov. POLAKOVIČ, Peter, DUBOVSKÁ, Rozmarína a HENNYEYOVÁ, Klára. Informačné a komunikačné technológie - prostriedok zvyšovania efektivity edukačného procesu. Vydání: první. Praha: Extrasystem Praha, 2016. 103 stran. Didaktika, pedagogika; svazek 26. ISBN 978-80-87570-31-9.

Informační a komunikační technologie mají pozitivní vliv na edukační proces. Mezi hlavní cíle využívání ICT ve vzdělávání patří především rozvoj:⁴

- **Osobnosti a tvořivosti** – umět zvolit vhodné médium pro samostatnou tvořivou činnost.
- **Metakognitivní kompetence** – učení se objevováním, uvažování o vlastních schopnostech, o procese učení.
- **Formálního a logického myšlení** – systematické zpracování úlohy, znalost metod pro řešení problémů.
- **Kompetencí pro výzkumnou práci** – realizace výzkumného projektu, hledání příčin a řešení v souvislostech.
- **Komunikace a kooperace** – řešení úloh a plánování postupu v týmech.
- **Utváření respektu intelektuálního vlastnictví** – respektování autorských práv.

Ve výuce českého jazyka a literatury se můžeme setkat se dvěma typy využití ICT – přímo řízená výuka a nepřímé a zprostředkované řízení učení a výuky.

Přímo řízená výuka „nahrazuje“ činnost učitele. Učitel se dostává do pozadí edukačního procesu a žák je v přímé interakci s počítačem, tabletem či jiným zařízením spadajících do ICT. Vzdělávání tak probíhá prostřednictvím počítače, kdy žáci či studenti využívají počítačových programů a aplikací pro procvičování či studium daného učiva. Různé počítačové simulace pak žákům pomáhají rozvíjet tvořivost a schopnost řešení problémů.⁵

Nepřímé a zprostředkované řízení učení a výuky doplňuje konvenční vzdělávání. ICT se tedy stává „pomocníkem“ učitele. Učitel ICT využívá pro přípravu edukačních materiálů (například didaktických programů, učebních úloh, interaktivních podkladů pro získání znalostí, ...), ke zdokonalení kontroly procesu edukace (např. školní vzdělávací systémy, vytvoření excelové tabulky pro hodnocení a kontrolu edukace žáků, ...) a na základě získaných dat rozhoduje o další edukační činnosti žáka.⁶

⁴ Srov. POLAKOVIČ, Peter, DUBOVSKÁ, Rozmarína a HENNYEYOVÁ, Klára. Informačné a komunikačné technológie - prostriedok zvyšovania efektivity edukačného procesu. Vydání: první. Praha: Extrasystem Praha, 2016. 103 stran. Didaktika, pedagogika; svazek 26. ISBN 978-80-87570-31-9.

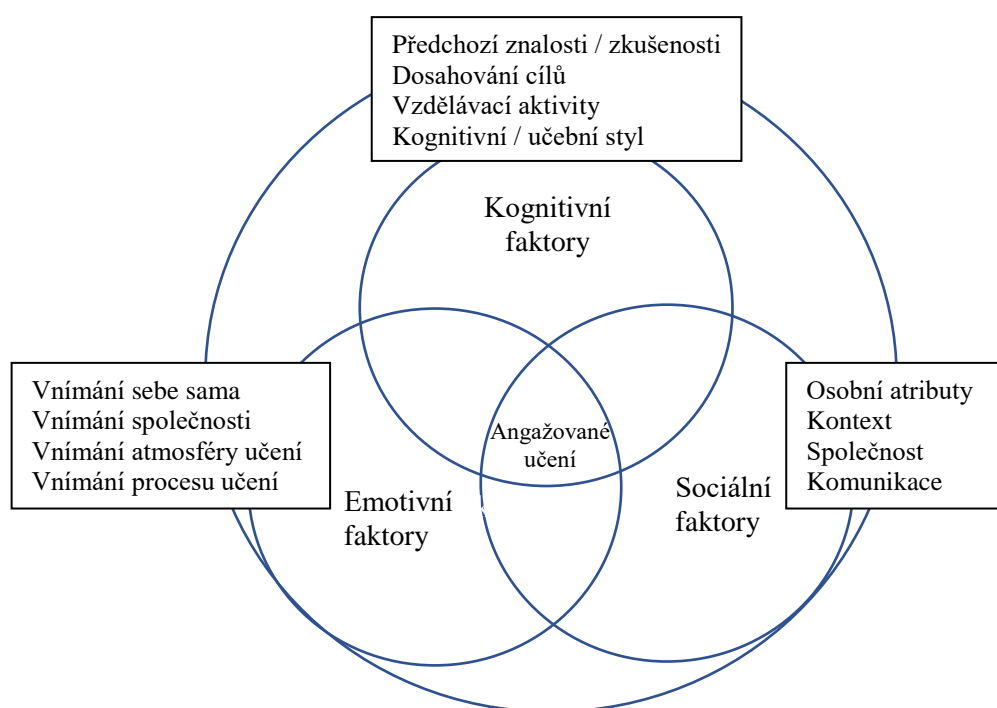
⁵ Tamtéž.

⁶ Tamtéž.

1.1. Kybergogika

Kybergogika je poměrně nový koncept online vzdělávání, který adaptuje pedagogiku a andragogiku do online prostředí. Propojování pedagogiky a kyberprostoru odpovídá přirozenému vývoji lidské společnosti 21. století. Online vzdělávací prostředí zahrnuje 3 základní oblasti – faktory emoční, kognitivní a sociální. Tyto faktory však nelze rozdělit na dílčí aktivity, nýbrž se jedná o systematické a globální promyšlení jednotlivých oblastí. Nelze tedy říct, že sociální faktor lze vyřešit diskusí bez dalšího uvažování o dalších krocích či procesů.⁷

Následující schéma zobrazuje základní oblasti online vzdělávacího prostředí:

Obrázek 1: Základní schéma kybergogiky⁸

Ze schématu vyplývá, že edukační proces je úzce spjat se zmíněnými faktory. Emoční faktor udává kvalitu atmosféry, která je ve vzdělávání vytvořena. Tato kvalita vzdělávacího prostředí je utvořena za pomoci vnímání sebe sama, společnosti, učební atmosféry a učebního procesu. Sociální faktor je pak dán komunitou, která se kolem vzdělávacího procesu sdružuje. Patří sem osobní atributy, kontext dané situace, společnost a její vzájemná komunikace v procesu učení.

⁷ Srov. HUNG, David a KHINE Myint Swe. *Engaged learning with emerging technologies* [online]. Dordrecht: Springer, 2006 [cit. 2019-02-04]. ISBN 14-020-3669-8.

⁸ Tamtéž.

Kognitivní faktory se pak zaměřují na vstupní znalosti a zkušenosti jedince, jeho učební činnost, styl a cíle, kterých chce učením dosáhnout.

1.2. RVP

Informační a komunikační technologie jsou vzhledem ke vzdělávacím potřebám zakotveny v Rámcových vzdělávacích programech. Současnými požadavky na vzdělávání však není pouze implementace ICT v rámci vzdělávací oblasti Informační a komunikační technologie (ZV), respektive Informatika a informační a komunikační technologie (G) nebo Vzdělávání v informačních a komunikačních technologiích (SOV), ale také vzniká požadavek na zapojování ICT v rámci dalších vzdělávacích oblastí, ve kterých to vývoj vyžaduje. Z tohoto důvodu bylo zapotřebí podniknout revizi RVP.

V rámci revize RVP byl kladen důraz na rozvoj digitální gramotnosti (požadavek na rozvoj ve vyučování v rámci aktivit v různých předmětech a tématech), informatických kompetencí (stále větší uplatnění ICT v každodenním životě) a oborových kompetencí dalších vzdělávacích oblastí (potřeba využití ICT v nejrůznějších oblastech lidských činností dopomohla k revizi i v ostatních vzdělávacích oblastí). Dále bylo požadavkem využívat digitální technologie ve výuce a vzdělávání. Schopnost jedince využít digitální technologie pro učení, vzdělávání se a zvyšování vlastní kvalifikace je jedna z důležitých složek digitální gramotnosti a je nezbytná pro schopnost celoživotního učení jedince. Začlenění digitálních technologií do výukových aktivit a do života školy a napojení formální výuky na neformální vzdělávací aktivity žáků mimo školu je proto další nutnou součástí rozvoje digitální gramotnosti žáků.⁹

V RVP ZV jsou ICT zmíněny v klíčových kompetencích, v charakteristikách některých vzdělávacích oblastí, v očekávaných výstupech nebo v průřezových tématech. V celém pojetí nelze vysledovat koncepci, která by odpovídala současnému stavu rozvoje ICT a jejich významu současné společnosti a v důsledku toho vedla k rozvoji ICT gramotnosti žáků. Lze se domnívat, že tato nerovnoměrnost a nedůslednost vede k tomu, že zařazení témat

⁹ Srov. RVP V OBLASTI INFORMATIKY A ICT: Návrh revizí rámcových vzdělávacích programů v oblasti informatiky a informačních a komunikačních technologií (2018). *Národní ústav pro vzdělávání* [online]. Praha: NÚV, 2019 [cit. 2019-03-13]. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/t/revize-rvp-ict>

souvisejících s ICT do výuky jednotlivých předmětů je vnímáno jako možnost, nikoli jako nutnost.¹⁰

1.3. Digitální gramotnost¹¹

Definice digitální gramotnosti je velmi mnoho. Odborníci se na její definici stále zcela neshodují, jelikož se jedná o velmi obsáhlé téma a je tedy mnoho způsobů nahlížení na tuto problematiku. Většina odborníků gramotnost považuje za ekvivalentní termín k informační, případně k počítačové gramotnosti.

Digitální gramotností rozumíme soubor digitálních kompetencí (vědomostí, dovedností, postojů, hodnot), které jedinec potřebuje k bezpečnému, sebejistému, kritickému a tvořivému využívání digitálních technologií při práci, při učení, ve volném čase i při svém zapojení do společenského života.¹²

Mrázek¹³ považuje digitální gramotnost za terminologicky a obsahově nadřazenou nejen informační a počítačové gramotnosti, ale také gramotnosti mediální, internetové a informačních a komunikačních technologií, neboť se částečně vztahuje ke všem zmíněným gramotnostem. Proto ji lze považovat za hierarchicky nejpodstatnější.

MŠMT definuje digitální gramotnost jako „soubor vědomostí, dovedností, schopností, postojů a hodnot, které potřebujeme k sebejistému, kritickému a tvořivému využívání digitálních technologií při práci, v zaměstnání, při učení, ve volném čase i při zapojení do společenského života. Digitální kompetence jsou chápány jako průřezové klíčové kompetence, které umožňují dosahovat dalších klíčových kompetencí a souvisejí s mnoha dovednostmi pro 21. století,

¹⁰ Srov. ALTMANOVÁ, Jitka, FALTÝN, Jaroslav, NEMČÍKOVÁ Katarína a ZELENDOVÁ Eva, ed. *Gramotnosti ve vzdělávání: [příručka pro učitele]* [online]. V Praze: Výzkumný ústav pedagogický, 2010 [cit. 2019-03-14]. ISBN 978-80-87000-41-0. Dostupné z: <http://www.vuppraha.rvp.cz/wp-content/uploads/2010/02/Gramotnosti-ve-vzd%C4%9B1%C3%A1v%C3%A1n%C3%AD1.pdf>

¹¹ Srov. NEUMAJER, Ondřej. Být digitálně gramotný už neznamená jen ovládat počítač. *Ondřej Neumajer* [online]. Ondřej Neumajer, 2019 [cit. 2019-02-04]. Dostupné z: <http://ondrej.neumajer.cz/byt-digitalne-gramotny-uz-neznamena-jen-ovladat-pocitac/>

¹² Srov. FERRARI, Anusca (2013). DIGCOMP: A FRAMEWORK FOR DEVELOPING AND UNDERSTANDING DIGITAL COMPETENCE IN EUROPE. Str. 2 [online] <http://bit.ly/1pm1qya>

¹³ Srov. MRÁZEK, Michal. *Vzdělávání v oblasti ICT na střední škole a jeho reflexe u studentů prvního ročníku učitelských studijních oborů na vysokých školách*. Ostrava, 2017. Diplomová práce. Ostravská univerzita, Pedagogická fakulta. Vedoucí práce doc. Ing. Ladislav Rudolf, Ph.D.

*kterými by měl disponovat každý občan, aby se mohl aktivně uplatnit ve společnosti a na trhu práce.*¹⁴

Polakovič, Dubovská a Hennyeyová pak uvádí, že digitální gramotnost je „*schopnost porozumět informacím a používat je v různých formátech z různých zdrojů, které jsou prezentované prostřednictvím informačních a komunikačních technologií.*“¹⁵

Pro naplnění cílů digitální gramotnosti se dnes často užívá referenční rámec digitálních kompetencí vytvořených výzkumným ústavem Evropské komise – Joint Research Centre. V dokumentu DigComp 2.0 jsou objasněny tyto kompetence:¹⁶

- **Práce s informacemi a daty** – prohlížení, vyhledávání a filtrování dat, informací a digitálního obsahu, jejich hodnocení a řízení.
- **Komunikace a spolupráce** – interakce, sdílení, zapojování se do občanských aktivit, spolupráce a správa digitální identity prostřednictvím digitálních technologií.
- **Vytváření digitálního obsahu** – rozvoj, integrace a přepracování digitálního obsahu, autorská práva a licence a programování.
- **Bezpečnost** – ochrana zařízení, osobních dat a soukromí, zdraví a kvality života a životního prostředí.
- **Řešení problémů** – řešení technických problémů, identifikace potřeb a technologických odpovědí, kreativní užívání digitálních technologií a nalezení mezery v digitální kompetenci.

1.4. Bloomova taxonomie kognitivních cílů

Bloomova taxonomie vzdělávacích cílů je pojmenována podle svého autora Benjamina Blooma, jenž v roce 1956 definoval základní (později upravené) vzájemně propojující se vrstvy taxonomie. Tyto vrstvy udávají, jaké myšlenkové operace vyžadují pro své splnění. Bloomův

¹⁴ Srov. *Strategie digitálního vzdělávání do roku 2020* [online]. MŠMT, 2014 [cit. 2019-02-04]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/uploads/DigiStrategie.pdf>

¹⁵ Srov. POLAKOVIČ, Peter, DUBOVSKÁ, Rozmarína a HENNYEYOVÁ, Klára. *Informačné a komunikačné technológie - prostriedok zvyšovania efektivity edukačného procesu*. Vydání: první. Praha: Extrasystem Praha, 2016. 103 stran. Didaktika, pedagogika; svazek 26. ISBN 978-80-87570-31-9.

¹⁶ Srov. VUORIKARI, Riina, PUNIE Yves a CARRETERO GOMEZ Stephanie. *DigComp 2.0: The Digital Competence Framework for Citizens. Update Phase 1: the Conceptual Reference Model*. [online]. EU: Publications Office of the European Union, 2016 [cit. 2019-01-31]. ISBN 978-92-79-63958-6. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/jrc/en/publication/eur-scientific-and-technical-research-reports/digcomp-20-digital-competence-framework-citizens-update-phase-1-conceptual-reference-model>

koncept taxonomie klade vyšší důraz na tvůrčí hodnoty než na hodnoty čistě reprodukční. Můžeme tedy říct, že Bloomova taxonomie odpovídá dosahování kompetencí pro 21. století, neboť podporuje rozvoj kreativního myšlení, schopnosti spolupráce, tvůrčí činnosti atd. Bloom předpokládá, že schopnost tvořit či hodnotit informace je kognitivně náročnější a pro vzdělávání důležitější než pouhé zapamatování si informací. Bloom základní znalosti a dovednosti zcela neopomíjí, avšak řadí je do spodní vrstvy své taxonomie. Kvalitní výuka by tedy měla vycházet ze základních znalostí a dovedností a směřovat k hodnocení a tvorbě.¹⁷

Bloomova taxonomie se stále upravuje, aby odpovídala aktuálním vzdělávacím potřebám. V současné době zahrnuje tyto vrstvy:¹⁸

- **Znalost** – nejnižší složka intelektu, schopnost reprodukovat činnosti či myšlenku bez jakékoli reflexe. Jedná se o učení z paměti.
- **Pochopení** – schopnost pochopit slyšené či viděné sdělení a převést do vlastních slov a formulovat tak vlastní myšlenky.
- **Aplikace** – použití konkrétních poznatků v jednodušších úlohách. Patří sem například aplikace vzorce v úloze.
- **Analýza** – schopnost dívat se na problém z jiného úhlu problému či dekompozice problému na elementární části. Analýza tedy umožňuje uvažovat odděleně nad dílčími částmi daného problému.
- **Hodnocení** – schopnost jedince porovnat informace, vyhodnotit jejich rozdílnost a na tomto základě utvořit vlastní úsudek, který je schopen podložit argumenty. Patří sem také schopnost sebereflexe, tedy vlastního chování či činnosti v průběhu řešení daného problému.
- **Syntéza** – samotné vyhodnocení situace. Student si sám zvolí postup, jak vyřešit daný problém. Tato vrstva již vyžaduje komplexní myšlení, schopnost efektivního rozhodování a samostatnost. Žáci a studenti schopni syntézy umí vytvářet nové hypotézy, mají vlastní nápady řešení problému a myslí kreativně.

První 3 vrstvy jsou kognitivně méně náročné a do edukačního procesu se mohou zapojit i jedinci s méně rozvinutým intelektem. Naopak v posledních 3 vrstvách je zapotřebí hlubších intelektuálních schopností. Míra schopnosti žáků a studentů pracovat ve vyšších rovinách

¹⁷ Srov. ČERNÝ, Michal. *Pedagogicko-psychologické otázky online vzdělávání*. Brno: Masarykova univerzita, 2018. ISBN 978-80-210-8925-9.

¹⁸ Tamtéž.

se mění s věkem. Dobrá práce s taxonomií umožňuje kvalitní organizaci výuky a správnou volbu dílčích úkolů a postupů. Učitel by se tedy neměl spokojit pouze s tím, že žák či student umí poznatky aplikovat, neboť jde o nižší kognitivní dovednost, která je pouhým předpokladem pro efektivní vzdělávání. Je tedy zapotřebí zdůraznit, že učitel by měl dbát na to, aby jeho žáci a studenti měli možnost naplnit své vyšší kognitivní dovednosti.

1.4.1. Digitální extenze Bloomovy taxonomie

Bloomova taxonomie se zabývá vzdělávacími cíli. Každá edukační aktivita by měla korespondovat se vzdělávacími cíli. Student by díky cílům měl vědět, co se učí a proč, měl by mít možnost sledovat svůj pokrok a aktivně tak rozvíjet své kompetence. Na základě stanovených vzdělávacích cílů pak učitel volí vhodné metody, postupy, prostředky a formy výuky.

Pro rozvoj kompetencí člověka 21. století bylo zapotřebí doplnit Bloomovu taxonomii o digitální kompetence. Učební proces se stále více přesouvá do digitálního prostředí. Proto je záhodné digitalizovat i Bloomovu taxonomii. Aplikace podporující tvořivost, nástroje pro spolupráci v reálném čase či pokročilé vyhledávače transformují činnosti, které umožňují žákům či studentům být více aktivní. Černý¹⁹ ve svém díle uvádí tyto vrstvy digitální Bloomovy taxonomie – znalost, pochopení, aplikace, analýza, hodnocení, tvořivost:²⁰

1) Znalost

Slovesa – Identifikujte, rozviňte, přiřadte, vyhledejte, zařadte, popište, uveďte příklad, zapamatujte si.

Nástroje – Google, Evernote, iBook, OneNote, ZIM Quizlet, Digg, Reddit, Facebook, Remember The Milk.

Aktivity – Ukládání, sdílení položek, zpracování textu, zápisky, aktivity na sociálních sítích, trénování paměti, odběr obsahu z internetu, základní vyhledávání na internetu.

2) Pochopení

Slovesa – Interpretujte, vysvětlete, podejte zprávu, nahraďte, porovnejte, klasifikujte.

Nástroje – Prezi, Twitter, Google Docs, Show Me, iTunes, Powerpoint, Excel, Wordpress, Moodle, Google Classroom, Evernote, Keynote.

¹⁹ ČERNÝ, Michal. *Pedagogicko-psychologické otázky online vzdělávání*. Brno: Masarykova univerzita, 2018. ISBN 978-80-210-8925-9.

²⁰ Tamtéž.

Aktivity – Aktivity na sociálních sítích, psaní blogu, pokročilejší vyhledávání na internetu, komentáře, rozeznávání.

3) Aplikace

Slovesa – Demonstrujte, vyzkoušejte, ukažte, naučte někoho, zaznamenejte, zaveďte, dramatizujte, realizujte, upravte, prezentujte.

Nástroje – Google Docs, Evernote, OneNote, Flipboard, Audacity.

Aktivity – Tvorba filmu, tvorba diagramu, vedení rozhovoru, prezentace, hraní rolí, tvorba alba, vedení deníku, tvorba 3D modelu, editace.

4) Analýza

Slovesa – Rozvrhněte, přezkoumejte, srovnajte, určete, demonstrujte, analyzujte.

Nástroje – Evernote, Excel, Dropbox, SimleNote, Realltimeboard.

Aktivity – Tvořte tabulky, tvořte grafy, shrnujte, tvořte mapy, tvořte zprávu, tvořte reklamu.

5) Hodnocení

Slovesa – Kontrolujte, tvořte hypotézy, posuzujte, hodnotěte, sledujte, detekujte, testujte.

Nástroje – Skype, Facebook, Google+, Google Apps, Survio, Edmodo.

Aktivity – Shrnutí, sebehodnocení, zpráva, průzkum, protokol, vyjádření názoru, kritické zhodnocení.

6) Tvořivost

Slovesa – Změňte, vymyslete, navrhňte, sestavte, udělejte, naplánujte, transformujte, najděte neobvyklou cestou.

Nástroje – iMovie, BookCreator, Google Calendar, Evernote, Wordpress, YouTube, Sound Mixer.

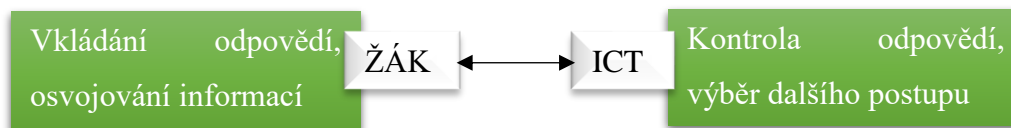
Aktivity – Tvorba televizního pořadu, psaní knihy, mix zvuku, tvorba webu, organizace projektu, tvorba plánů.

1.5. Modely edukace za přítomnosti ICT

Polakovič, Dubovská a Hennyeyová rozlišují 3 základní modely edukace za přítomnosti počítačů. Jelikož počítač při edukaci můžeme nahradit jiným informačním a komunikačním

prostředkem, rozšíříme pro naše účely modely edukace za přítomnosti ICT (ve formě počítače, tabletu, interaktivní tabule atd.):²²

1) ICT ve funkci vzdělávacího stroje (automatu)

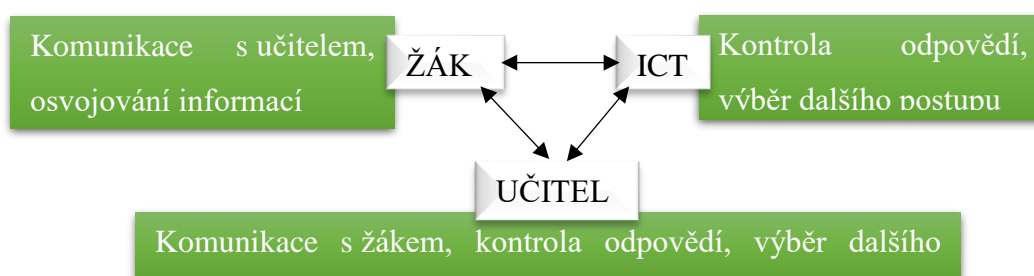

Obrázek 2: Model použití ICT jako vzdělávacího stroje²³

Tento model vyjadřuje vzájemnou interakci mezi žákem a ICT bez přítomnosti učitele. Daná ICT je v tomto případě v pozici učitele, předává žákovi nové poznatky a kontroluje jejich osvojení. Žák tyto poznatky přijímá a při procvičování vkládá do přístroje své odpovědi. Žáka tento postup může motivovat k další činnosti. Problém však lze vidět v absenci učitele. V případě, že žák neporozumí informacím přicházejících z přístroje, chybí v tomto modelu element, který by žákovi pomohl s porozuměním. Dále v modelu chybí výchovný aspekt, který rovněž nelze doplnit jinak než přítomností učitele. Z tohoto důvodu byl vytvořen následující model.

Tento model se příliš často nevyužívá právě z důvodu absence učitele. Můžeme se s ním však setkat například ve výuce informatiky v rámci různých vzdělávacích programů, jako je například program ZAV pro učení psaní všemi deseti prsty.

2) ICT ve funkci demonstračního prostředku jako pomocník učitele

Obrázek 3: Model ICT jako demonstračního prostředku²⁴

²² Srov. POLAKOVIČ, Peter, DUBOVSKÁ, Rozmarína a HENNYEYOVÁ, Klára. Informačné a komunikačné technológie - prostriedok zvyšovania efektivity edukačného procesu. Vydání: první. Praha: Extrasystem Praha, 2016. 103 stran. Didaktika, pedagogika; svazek 26. ISBN 978-80-87570-31-9.

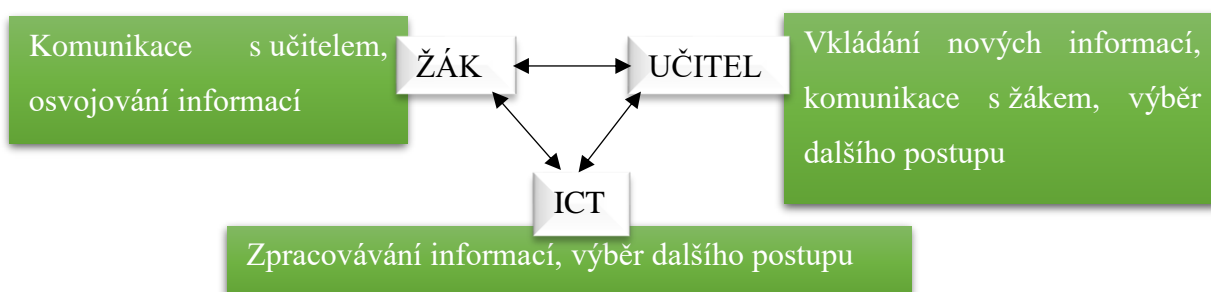
²³ Tamtéž.

²⁴ Tamtéž.

Model zachycuje 3 základní složky edukačního procesu – učitel, žák a ICT. ICT slouží učiteli jako demonstrační prostředek, díky čemuž je pedagog schopen představit žákům jevy, které by bez přítomnosti demonstrace byly těžko představitelné. Důležitou komponentou tohoto modelu je právě učitel, který zde oproti předchozímu modelu nechybí. Odpadá tak problém s omezenou komunikací a nedostatkem výchovného aspektu. Další výhodou je také samotné využití ICT jako demonstračního prostředku, neboť se tak rozvíjí motivovanost žáků.

Jako příklad tohoto modelu můžeme uvést využití vzdělávacích aplikací, simulací a animací prostřednictvím tabletů, počítačů s projektor, interaktivních tabulí či pro lepší zobrazení a snazší pochopení daných jevů.

3) ICT jako vnitřní aktivní paměť učitel

Obrázek 4: Model použití ICT jako vnitřní paměti učitele²⁵

Poslední model podporuje práci učitele s informacemi. Učitel využívá ICT pro podrobnější analýzu vlastní práce a pro zkvalitnění vlastní činnosti. Oproti předchozímu modelu zde dochází k větší interakci mezi učitelem a žákem. ICT je zde tedy využito spíše jako informační podklad. Jedná se tedy o pasivnější formu využití ICT v interakci s žákem.

Příkladem takového modelu může být například výuka s prezentací v programu PowerPoint, kde učitel využívá prezentaci pro zpracování zápisu a doplnění vlastního výkladu. Dále sem patří například elektronické učebnice či interaktivní tabule doplňující činnost učitele.

²⁵ Srov. POLAKOVIČ, Peter, DUBOVSKÁ, Rozmarína a HENNYEYOVÁ, Klára. Informačné a komunikačné technológie - prostriedok zvyšovania efektivity edukačného procesu. Vydání: první. Praha: Extrasystem Praha, 2016. 103 stran. Didaktika, pedagogika; svazek 26. ISBN 978-80-87570-31-9.

1.6. Klady a zápory implementace ICT do výuky

Začlenění informačních a komunikačních technologií do výuky má svá pozitiva, ale i negativa. Nejprve si proto objasníme pozitiva integrace ICT do výuky. Zároveň však nesmíme zapomenout na možná negativa spojená s touto implementací. Klady a zápory implementace ICT do výuky se podrobně zabývá Polakovič, Dubovská a Hennyeyová.²⁶

Pozitiva

- Žák získá základní poznatky nenucenou cestou a naučí se zručné práce s ICT, čímž si vybudovává přirozený vztah k ICT jako k vhodnému prostředku orientace v informační společnosti.
- Zvyká si na nový učební styl a práce s využitím ICT, díky čemuž se rozvíjí samostatnost.
- ICT vede k odbourání komunikačních a sociálních bariér.
- Výuka není jednotvárná, vzniká možnost kreativní projektové edukace.
- ICT podporuje rozvoj vzájemné interakce mezi žáky, možnost prezentace výsledků práce a diskusi o smyslu a kvalitě odvedené práce.
- ICT ulehčují edukaci kdykoliv a kdekoliv, podporují vznik návyků sebevzdělání.

Negativa

- ICT vyžaduje personální a finanční nároky na údržbu a přípravu.
- Mohou vést ke snížení komunikace a jazykové úrovně.
- Zvyšují pravděpodobnost sociálního úniku do virtuálního prostředí – dávání přednost elektronické komunikace před fyzickou.
- ICT lze použít pouze tam, kde jsou učitelé připravení.
- ICT se někdy chybně užívají i tam, kde to není nutné, a dochází k nahrazování funkce učitele.
- ICT zvyšuje riziko získávání nevhodných materiálů a vykonávání nevhodných aktivit.

²⁶ Srov. POLAKOVIČ, Peter, DUBOVSKÁ, Rozmarína a HENNYEYOVÁ, Klára. Informačné a komunikačné technológie - prostriedok zvyšovania efektivity edukačného procesu. Vydání: první. Praha: Extrasystem Praha, 2016. 103 stran. Didaktika, pedagogika; svazek 26. ISBN 978-80-87570-31-9.

Dle MŠMT existují překážky v implementaci ICT do edukačního procesu. Tyto překážky jsou rozděleny do 3 skupin, a to překážky na straně učitelů, na straně škol a vnější faktory.²⁷

Bariéry na straně učitelů

- Nedostatek času na vzdělávání, na zkoumání nových ICT, na přípravu výuky a výukových materiálů.
- Nízká znalost obsluhy ICT, nedostatečná schopnost řešit základní technické problémy.
- Problémy při organizaci výuky (například při nižším počtu technických zařízení oproti žákům), nedostatek motivace ke změnám pedagogických postupů a ke zlepšování svého pedagogického výkonu.
- Problémy při provázání ICT a učebních osnov v ŠVP.
- Problémy při organizaci výuky (například při nižším počtu technických zařízení oproti žákům), nedostatek motivace ke změnám pedagogických postupů a ke zlepšování svého pedagogického výkonu.
- Negativní postoj k začlenění ICT do výuky, nedůvěra v digitální technologie,
- Špatné předchozí zkušenosti s využitím ICT ve výuce, nedostatečná schopnost využívat ICT.
- Strach ze ztráty autority před žáky i kolegy, ze změn obecně.

Bariéry na straně škol

- Absence vize a školní strategie vedení škol v rozvoji digitálních technologií ve škole a rozvoji digitální gramotnosti žáků.
- Klima školy málo (nebo vůbec ne) podporující inovace.
- Nedostatek motivace, odborné podpory učitelům, absence plánu profesního rozvoje, absence školních metodiků a koordinátorů digitálních technologií a školního vzdělávacího programu.
- Nedostatek technické podpory a profesionálních správců ICT.
- Nízká dostupnost ICT (jejich umístění pouze ve speciálních učebnách) a výukových zdrojů (přístup k materiálům ve škole i z domova).
- Zastaralé nebo nevhodné vybavení (softwarové i hardwarové), nedostatek prostředků na jeho údržbu, provoz a obnovu.

²⁷ Srov. *Strategie digitálního vzdělávání do roku 2020* [online]. MŠMT, 2014 [cit. 2019-02-04]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/uploads/DigiStrategie.pdf>

Vnější faktory

- Absence vize a strategie rozvoje ICT ve školách a rozvoje digitální gramotnosti žáků.
- Nedostatečné finanční prostředky k zavádění nových technologií.
- Složitost při získávání a následné správě dotací na technické vybavení škol.
- Nedostatek školení cílených na konkrétní potřeby učitelů.
- Absence školení zaměřených na pedagogické dovednosti potřebné k začleňování didaktických technologií do výuky.
- Nedostatek příkladů dobré praxe a metodických materiálů.

2. Informační a komunikační technologie v českých školách

Role učitele se v současné době velmi rychle mění. Vzhledem k objemnému růstu informací vznikajících na internetu nedochází pouze ke snadnému získávání zajímavých a kvalitních dat, ale také se zvyšují nároky na posuzování jejich relevance a pravdivosti. Učitel 21. století tedy již hotové informace pouze nepředkládá, ale stává se průvodcem či mentorem, který dokáže žáky či studenty nadchnout pro samostatnou činnost a pro snahu jejich osobního rozvoje. K tomu učitelé pomáhá mimo jiné také schopnost pracovat s informačními a komunikačními technologiemi. Díky tomu je pak pro učitele snadné vést žáky ke stejné dovednosti, přičemž v průběhu tohoto osvojování současně dochází k rozvoji osobnosti žáka a jeho tvořivosti.

2.1. Aktuální stav českých škol a jejich předpoklad pro využití ICT ve vzdělávání

Aktuální stav českých škol je stále monitorován Českou školní inspekcí²⁸ (zkráceně ČŠI), která kontroluje a hodnotí kvalitu a efektivitu vzdělávání v České republice. ČŠI je členěna na ústředí se sídlem v Praze a 14 krajských inspektorátů. V čele ČŠI je ústřední školní inspektor. V rámci inspekční činnosti ČŠI:

- 1) *„Získává a analyzuje informace o vzdělávání dětí, žáků a studentů, o činnosti škol a školských zařízení zapsaných do školského rejstříku, sleduje a hodnotí efektivnost vzdělávací soustavy.*
- 2) *Zjišťuje a hodnotí podmínky, průběh a výsledky vzdělávání, a to podle příslušných školních vzdělávacích programů a akreditovaných vzdělávacích programů a dále podmínky a průběh poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních.*
- 3) *Zjišťuje a hodnotí naplnění školního vzdělávacího programu a jeho soulad s právními předpisy a rámcovým vzdělávacím programem.*
- 4) *Vykonává kontrolu dodržování právních předpisů, které se vztahují k poskytování vzdělávání a školských služeb.*

²⁸ Srov. ČŠI [online]. Praha: Česká školní inspekce, 2017 [cit. 2019-03-13]. Dostupné z: <https://www.csicr.cz/>

- 5) *Vykonává veřejnosprávní kontrolu využívání finančních prostředků státního rozpočtu přidělovaných školám a školským zařízením.*²⁹

Na konci roku 2018 uspořádal Národní institut pro další vzdělávání 7. konferenci *Digitální technologie ve výuce – praktické využití ve školách*, během které se projednávalo využití digitálních technologií ve výuce. Lektoři se zabývali především praktickým využitím ICT a ověřenými metodickými postupy. Důraz byl kladen především na nové metody interaktivní výuky, využití mobilních technologií ve výuce, vhodné internetové zdroje, využití cloudu ve škole, roli managementu škol a zřizovatelů při zavádění ICT ve škole, nebo robotické stavebnice.³⁰

V současné době MŠMT ověřuje rozvoj digitální gramotnosti a inforatického myšlení v mateřských, základních a středních školách. Tato činnost má být ukončena v roce 2020. Cílem pokusného ověřování je zjistit, zda rozvoj digitální gramotnosti a inforatického myšlení skutečně odpovídá možnostem škol, učební materiály jsou funkční a uživatelsky přístupné a rozvíjí inforatické myšlení.³¹

2.2. Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2020

„Strategie digitálního vzdělávání v souladu s prioritami Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2020 se zaměřuje na vytvoření vhodných podmínek a nastavení procesů, které povedou k cílům, metodám a formám vzdělávání odpovídajícím současnému stavu poznání, požadavkům společenského života i trhu práce, ovlivněným rozvojem digitálních technologií a informační společnosti vůbec. Vývoj v oblasti digitálních technologií a v té souvislosti i obsahu vzdělávání či vědeckých poznatků v pedagogice je velmi dynamický a nelze jej spolehlivě předvídat. V centru pozornosti Strategie digitálního vzdělávání je tedy jedinec, který se s pomocí školy a dalších aktérů vzdělávání vně školy musí stát všestrannou osobností,

²⁹ INSPEKČNÍ ČINNOST. ČŠI [online]. Praha: Česká školní inspekce, 2017 [cit. 2019-03-13]. Dostupné z: <https://www.csicr.cz/cz/Inspekce-cinnost-QL/Inspekce-cinnost>

³⁰ Srov. NIDV POŘÁDALO 7. ROČNÍK KONFERENCE K PRAKTICKÉMU VYUŽITÍ DIGITÁLNÍCH TECHNOLOGIÍ VE VÝUCE. MŠMT [online]. Praha: MŠMT, 2019 [cit. 2019-03-13]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/ministerstvo/novinar/nidv-poradalo-7-rocnik-konference-k-praktickemu-vyuziti?highlightWords=ict>

³¹ Srov. VYHLÁŠENÍ POKUSNÉHO OVĚŘOVÁNÍ ROZVOJ INFORMATICKÉHO MYŠLENÍ V MATEŘSKÝCH, ZÁKLADNÍCH A STŘEDNÍCH ŠKOLÁCH. MŠMT [online]. Praha: MŠMT, 2019 [cit. 2019-03-13]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/zakladni-vzdelavani/vyhlaseni-pokusneho-overovani-rozvoj-informatickeho-mysleni?highlightWords=ict>

*připravenou pro život a uplatnění v době, jejíž mnohé charakteristiky v současnosti neznáme.*³²

Vize moderního vzdělávání vychází z principu celoživotního učení a směřuje k vybudování otevřeného prostředí, které umožňuje každému jedinci bez rozdílu a bez překážek vzdělávat se po celý život. Proto vznikly například otevřené vzdělávací zdroje, známější pod zkratkou OER – z angličtiny Open Educational Resources. Do OER patří nejen dílčí materiály a data, ale také kurzy MOOC (Massive Online Open Course), které poskytují vzdělání zdarma a v současné době i v češtině. Proces vzdělání je individualizován a každý jednotlivec se tak může vzdělávat sám dle vlastní potřeby. Problémem OER je však jejich nízké povědomí mezi pedagogy.³³

³² *Strategie digitálního vzdělávání do roku 2020* [online]. MŠMT, 2014 [cit. 2019-02-04]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/uploads/DigiStrategie.pdf>

³³ Srov. ČERNÝ, Michal. *Digitální informační kurátorství jako univerzální edukační přístup*. Brno: Masarykova univerzita, 2017. ISBN 978-80-210-8662-3.

3. Podpora učitelů pro osobní rozvoj

Zaměříme-li se na konkrétní podporu učitelů s ohledem na využití informačních a komunikačních technologií ve výuce, je nezbytné zmínit portály, které tuto podporu zprostředkovávají. Zejména bude tato kapitola zaměřena na portály: Spomocník RVP, Učitel21 a Škola21. Dále v kapitole budou zmíněny komunity podporující osobní rozvoj pedagogů. Nezbytnou součástí této kapitoly jsou také digitální učební materiály (DUM).

3.1. Metodické a vzdělávací portály

3.1.1. Spomocník a Bobrův spomocník

Portály Bobrův spomocník a Spomocník (modul portálu RVP) byly založeny Bořivojem Brdičkou (název Bobrův spomocník je utvořen z počátečních písmen autorova jména a příjmení).³⁴

Bobrův spomocník vznikl v roce 1995 jako reakce na Ministerstvo školství, které chtělo mít tyto služby zpoplatněné. Bobrův spomocník se tak stal prvním výukovým webem, který byl zcela zdarma. V rámci nového oddělení Katedry informačních technologií a technické výchovy Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy vznikl v roce 1997 Učitel21. Od roku 2010 je součástí metodického portálu RVP. Spomocník je stále aktualizován, aby odpovídal vzdělávacím potřebám 21. století. Autoři se snaží zvyšovat povědomí o možnostech využití vzdělávacích technologií a přivést tak pedagogy k inovativním metodám výuky.³⁵

Co vlastně znamená pojem „spomocník“? Tento pojem se užíval již v dobách obrozeneckých a představoval učitele, praktikanta, který vypomáhal se vším, co bylo zapotřebí. Tento výraz se však v současné době běžně neužívá, neboť ho nahradil výraz „pomocník“. Základem slova je „moci“, ve významu být schopen něco udělat. Předpona „po“ vyjadřuje dobrovolnou činnost vykonat práci někoho jiného. A konečně „s“ představuje spolupráci na společném cíli.³⁶

Následující obrázek prezentuje prostředí Spomocníka, přesněji jeho modul metodické pomoci. Všechny tyto materiály jsou plně k dispozici a je zde prostor pro vlastní vyjádření

³⁴ Srov. *BoBrův Spomocník* [online]. BoBr, 2019 [cit. 2019-02-04]. Dostupné z: <http://www.spomocnik.net>

³⁵ Srov. BRDIČKA, Bořivoj. *Spomocník 2.0. Metodický portál RVP* [online]. Národní ústav pro vzdělávání, 2019 [cit. 2019-02-04]. Dostupné z: <https://spomocnik.rvp.cz/clanek/21982/SPOMOCNIK-20.html>

³⁶ Srov. O Spomocníkovi. *Metodický portál RVP* [online]. Národní ústav pro vzdělávání, 2019 [cit. 2019-02-04]. Dostupné z: <https://spomocnik.rvp.cz/o-spomocnikovi>

se k jednotlivým článkům. Nejčastěji články přispívá sám Bořivoj Brdička či Ondřej Neumajer, který je známý svou činností pro rozvoj využívání digitálních technologií.

3.1.2. iMyšlení³⁷

Webový portál iMyšlení se zabývá inforatickým myšlením ve vzdělávání. Web vznikl díky projektu PRIM (Podpora rozvoje inforatického myšlení), na němž se podílí pedagogické fakulty ČR (Masarykova univerzita, Univerzita Hradec Králové, Univerzita Palackého v Olomouci a další) a Národní ústav pro vzdělávání.

Na tomto portálu lze nalézt především mnoho vzdělávacích materiálů, ale také přehled různých informačních zdrojů, článků a vzdělávacích akcí. Velmi přínosná je sekce „Bobřík informatiky“, která odkazuje na různé soutěže vyžadující inforatické myšlení. Tato sekce je spíše zaměřena na učitele informační výchovy. Vzdělávat se zde však nemusí pouze učitelé informační výchovy, ale také ostatní pedagogové, kteří se chtějí dále rozvíjet. Co se týče oblasti českého jazyka, právě vznikají digitální vzdělávací materiály, které brzy budou na webu k dispozici všem vyučujícím.

Projekt iMyšlení si klade za cíl inovovat obsah vzdělávací oblasti inforatika. Účelem projektu je vytvoření a ověření vzdělávacích materiálů pro všechny stupně škol, přípravení školení pro učitele a inovaci výuky učitelů na pedagogických fakultách. Současně se snaží zpopularizovat témata související s inforatickým myšlením, jako jsou programování, porozumění informacím, robotika.

Vzhledem k výše zmíněnému bychom mohli shrnout základní cíle, jež se projekt iMyšlení snaží dosáhnout:

- Vytvoření komplexního souboru vzájemně provázaných vzdělávacích materiálů.
- Příprava školení učitelů informační výchovy pro všechny stupně škol.
- Vytvoření jednotného systému oborové a didaktické přípravy budoucích učitelů.
- Zpopularizování informačních technologií školám, učitelům i veřejnosti.

³⁷ Srov. *iMyšlení* [online]. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, 2018 [cit. 2019-04-03]. Dostupné z: <https://www.imysleni.cz/>

3.1.3. Profil Škola21

Profil Škola21 je evaluační nástroj, který byl vytvořen za účelem modernizace výuky 21. století. Nástroj je provozován Národním ústavem pro vzdělávání a je volně dostupný na: www.skola21.rvp.cz. Zejména se nástroj zabývá řízením a plánováním, ICT ve školním vzdělávacím programu, profesním rozvojem, implementací ICT do života školy, infrastrukturou ICT.

„Řízení a plánování – Vize školy, ICT plán, ICT ve výuce, uznání přijaté strategie, specifické vzdělávací potřeby.

ICT ve školním vzdělávacím programu – Porozumění učitelů, příprava, ŠVP, učitelé, žáci, specifické vzdělávací potřeby.

Profesní rozvoj – Zapojení učitelů, plánování, zaměření, sebedůvěra, neformální způsoby profesního rozvoje.

Integrace ICT do života školy – Dostupnost ICT, využití ICT, metodická podpora učitelům, prezentace školy na internetu, e-learning, spojení školy s vnějším světem, projekty, zapojení žáků.

ICT infrastruktura – Plán pořizování ICT, LAN a internet, technická podpora, digitální učební materiály, úroveň ICT vybavení, softwarové licence.³⁸

Každý z těchto indikátorů je rozdělen do 4 fází vývoje školy:³⁹

- 1) Začínáme.
- 2) Máme první zkušenosti.
- 3) Nabýváme sebejistoty.
- 4) Jsme příkladem ostatním.

Každá škola by se měla zařadit do některé z těchto fází, aby tak zjistila svou počáteční pozici a pozici, ke které má směřovat. Autoři konceptu objasňují, že Profil Škola21 „*se nesoustředí pouze na technické parametry, zabývá se hlavně tím, jak technologie skutečně ovlivňují výukový*

³⁸ Srov. BRDIČKA, Bořivoj, NEUMAJER Ondřej a RŮŽIČKOVÁ Daniela. *ICT v životě školy - profil školy 21: metodický průvodce*. Praha: Národní ústav pro vzdělávání, 2012. Evaluační nástroje. ISBN 978-80-87063-65-1.

³⁹ Srov. BRDIČKA, Bořivoj, NEUMAJER Ondřej a RŮŽIČKOVÁ Daniela. Profil Škola21 v roce 2011. *Škola21* [online]. Praha: Národní ústav pro vzdělávání, 2012 [cit. 2019-02-04]. Dostupné z: https://skola21.rvp.cz/informace/wp-content/uploads/2010/11/Zpr%C3%A1va-P%C5%A021-2011-po-GP_final.pdf

*proces. Současně jej lze využít k plánování budoucího vývoje školy a následné kontrole dosažení vytyčených cílů.*⁴⁰

Aplikace je určena především managementu škol, školním ICT koordinátorům a metodikům. Je však vhodné do diskuse o plánech využívání ICT zapojit co nejvíce učitelů a členů školní společnosti. Každá škola si v aplikaci vytvoří vlastní profil podle dané struktury. Následně aplikace povede školu za rozvojem využívání ICT.⁴¹

Černý však uvádí také nedokonalosti Školy21, které vidí především v nedostatku pokrytí všech oblastí, kterými by se ve škole měla zabývat hlubší analýza ICT. Kvalitně vypracovaná evaluace ukazuje reálný stav využití technologií ve škole a zároveň udává, zda má smysl s nimi v rámci digitálního kurátorství pracovat. Dále uvádí vhodné rozšíření nástroje o tyto indikátory:⁴²

- Využití ICT učiteli pro osobní potřebu a přípravu na výuku.
- Využití ICT žáky, jejich informační návyky; služby, které žáci využívají.
- Způsoby využití ICT managementem školy k předávání informací.
- Promítání ICT v komunikaci s rodiči.

3.2. DUM

Digitální učební materiály, jak z názvu vyplývá, jsou veškeré vzdělávací materiály, jako jsou pracovní listy, výukové prezentace, videa, texty, animace, simulace, didaktické hry a další edukační materiály, které jsou přístupné v online verzi, a to prostřednictvím webových portálů.

⁴⁰ BRDIČKA, Bořivoj, NEUMAJER Ondřej a RŮŽIČKOVÁ Daniela. *ICT v životě školy - profil školy 21: metodický průvodce*. Praha: Národní ústav pro vzdělávání, 2012. Evaluační nástroje. ISBN 978-80-87063-65-1.

⁴¹ Srov. Profil Škola21: Zapojení ICT do života školy. *Škola21* [online]. Praha: Národní ústav pro vzdělávání, 2012 [cit. 2019-02-04]. Dostupné z: <https://skola21.rvp.cz/informace/wp-content/uploads/2010/11/profilskola21-letak.pdf>

⁴² Srov. ČERNÝ, Michal. *Digitální informační kurátorství jako univerzální edukační přístup*. Brno: Masarykova univerzita, 2017. ISBN 978-80-210-8662-3.

Nejnámějším portálem poskytující digitální učební materiály je RVP, který přímo zahrnuje modul DUM⁴³. Další významný portál je například DUMY⁴⁴ nebo VESKOLE⁴⁵.

Metodický portál RVP poskytuje digitální učební materiály pro vzdělávání: předškolní, základní, základní umělecké, speciální, gymnaziální, odborné, jazykové a neformální. Materiály lze vyhledávat intuitivně dle zvoleného vzdělávání, vzdělávací oblasti, průřezového tématu či gramotnosti, ale také je možné explicitně zadat požadované hodnoty do modulového vyhledávače. Výsledkem jsou pak v různých formátech zpracované digitální učební materiály volně dostupné všem pedagogům. V rámci vyhledávače modulu DUM je rovněž možnost vyhledávat digitální učební materiály nejen z portálu RVP, ale také z dalších portálů poskytující tyto materiály, jako například: LRE, ACTIVUCITEL.CZ, DUMY.CZ, VESKOLE.CZ, atd. Po řádné registraci a vyrozuměním s pravidly může kdokoli nahrát svůj digitální učební materiál na portál a podílet se tak o svou tvorbu.⁴⁶

Zaměříme-li se konkrétně na učitele českého jazyka a literatury, lze zde nalézt mnoho zajímavých digitálních materiálů. Například v kategorii českého jazyka a literatury na 2. stupni ZŠ je aktuálně 299 příspěvků, z toho 52 materiálů se vztahuje ke komunikační a slohové výchově, 105 k jazykové výchově a 142 k výchově literární. Digitální učební materiály jsou zde dále rozděleny podle očekávaných výstupů dle Bloomovy taxonomie. Mezi příspěvky můžeme nalézt nejvíce výukových textů (v podobě zápisu), prezentací, ale i pracovních listů, kde lze nalézt i hravé vzdělávací metody, jako jsou křížovky, hádanky, ale také tipy na řízené čtení či volné psaní.⁴⁷

3.3. Učitel 21

Koncept Učitel 21 byl vytvořen Pedagogickou fakultou v Olomouci za účelem modernizace vzdělání a přípravy kvalitních učitelů pro potřeby 21. století. Tento koncept je zaměřen na studenty pedagogických fakult jako budoucích učitelů. Koncept připravuje učitele nejen

⁴³ Srov. DUM. *Metodický portál RVP.CZ* [online]. Praha: NÚV, 2019 [cit. 2019-03-13]. Dostupné z: <https://dum.rvp.cz/index.html>

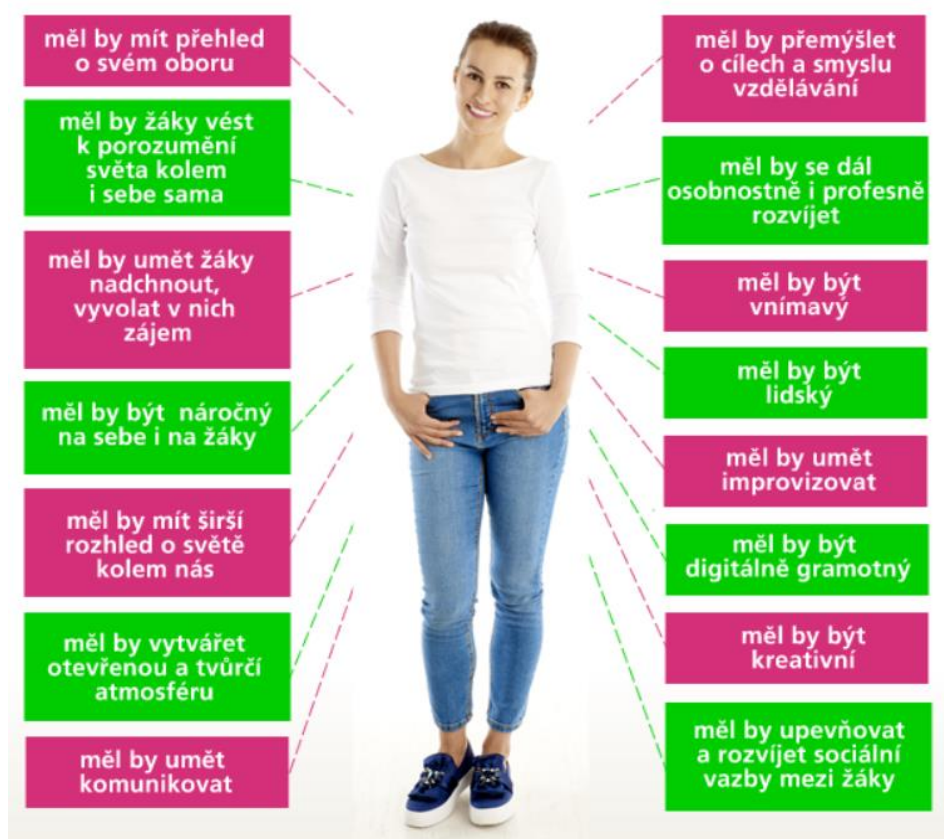
⁴⁴ Srov. *DUMy.cz* [online]. ITveSkole, 2012 [cit. 2019-03-13]. Dostupné z: www.dumy.cz

⁴⁵ Srov. DUMy. *VeŠkole* [online]. AV MEDIA, 2019 [cit. 2019-03-13]. Dostupné z: <https://www.veskole.cz/dumy/>

⁴⁶ Srov. DUM. *RVP.CZ* [online]. Praha: NÚV, 2019 [cit. 2019-03-13]. Dostupné z: <https://dum.rvp.cz/index.html>

⁴⁷ Tamtéž.

na vybudování znalostí, dovedností, které jsou nutné pro výkon pedagogického povolání, ale také je jeho snahou poskytnout studentům co nejvíce praxe, rozvíjet kritické a analytické myšlení a naučit je správně motivovat své žáky a vnímat jejich potřeby, uvažovat o cílech, metodách a formách vlastní výuky. Aby byly naplněny tyto cíle, byl vytvořen přehled základních kompetencí, které by měl ovládat kvalitní moderní učitel. Tyto kompetence jsou podrobně popsány v následujícím obrázku.⁴⁸

Obrázek 5: 15 základních kompetencí učitele 21⁴⁹

3.4. Komunity na podporu učitelů ČJL

Češtinářské komunity se v online prostředí sdružují nejčastěji na sociálních sítích, kde si členové mohou vzájemně sdělovat své postřehy z výuky a sdílet nápady na zajímavá vzdělávací témata či didaktické hry. Mezi takové skupinky patří například na Facebooku: Milujeme

⁴⁸ Srov. *Učitel21* [online]. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2019 [cit. 2019-02-04]. Dostupné z: <http://ucitel21.upol.cz>

⁴⁹ Srov. Učitel pro 21. století. *Učitel 21* [online]. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2019 [cit. 2019-02-04]. Dostupné z: <http://ucitel21.upol.cz/?view=ucitel21>

češtinu⁵⁰, Češtinářské špeky⁵¹, Čeština pro všechny⁵², Náměty pro český jazyk 2. stupně⁵³ a další.

3.4.1. Czechitas

Czechitas představuje komunitu rozvíjející digitální gramotnost do širšího okolí. Zaměřuje se především na ženy, jelikož právě žen zabývajících se IT je v české populaci mnohem méně než mužů. Czechitas pořádají kurzy a workshopy zaměřené na programování, tvorbu webových stránek, grafiku, online marketing a datovou analýzu. Všechny tyto kurzy a workshopy jsou úrovnově odstupňovány a může se jich zúčastnit úplný začátečník až středně pokročilý jedinec.⁵⁴

3.4.2. ASČ

Asociace češtinářů (ASČ) se věnuje všem aspektům výuky češtiny na základní i střední škole, profesním obohacováním pedagogů a rozvojem čtenářské gramotnosti. Učitel českého jazyka a literatury zde může objevit nejen zajímavé články vztahující se k výuce českého jazyka, literatury a slohu, ale také jsou zde příklady zdařilých žákovských a studentských prací, prostor pro dotazy na poradu a odkazy na odborné a specializované weby zabývající se českým jazykem a literaturou.⁵⁵

3.4.3. SPOLUČJL

Společnost učitelů českého jazyka a literatury (SPOLUČJL) je sdružení, které poskytuje odborné a učební materiály. Každý pedagog se na stránkách může zaregistrovat a přidávat tak vlastní postřehy a názory na vzdělávání žáků a studentů v oblasti českého jazyka a literatury. Každý pedagog se také může veřejně vyjádřit ke všem odborným článkům a návrhům. Zajímavá

⁵⁰ Srov. Milujeme češtinu. *Facebook* [online]. Facebook, 2019 [cit. 2019-03-13]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/milujemecestinu/>

⁵¹ Srov. Češtinářské špeky. *Facebook* [online]. Facebook, 2019 [cit. 2019-03-13]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/cestinarske.speky/>

⁵² Srov. Čeština pro všechny. *Facebook* [online]. Facebook, 2019 [cit. 2019-03-13]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/CestinaProVsechny/>

⁵³ Srov. Náměty pro český jazyk 2. stupně. *Facebook* [online]. Facebook, 2019 [cit. 2019-03-13]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/groups/538404836266110/>

⁵⁴ Srov. *Czechitas* [online]. Praha: Czechitas, 2019 [cit. 2019-03-13]. Dostupné z: www.czechitas.cz

⁵⁵ Srov. *Asociace češtinářů* [online]. ASČ, 2019 [cit. 2019-03-13]. Dostupné z: www.ascestinaru.cz

je také záložka „doporučujeme“, ve které jsou zveřejněny webové stránky a knihy, které Společnost učitelů českého jazyka a literatury pro výuku ČJL doporučuje.⁵⁶

⁵⁶ Srov. *Společnost učitelů českého jazyka* [online]. Kristián Heřman, 2019 [cit. 2019-03-13]. Dostupné z: <http://spolucjl.cz>

4. ICT ve vzdělávacím oboru český jazyk a literatura

Český jazyk a literatura má významné postavení především v rámcových vzdělávacích programech (RVP ZV, RVP G, RVP SOV, ...). Dominance českého jazyka a literatury je zřejmá, neboť žák si musí nejprve osvojit znalost českého jazyka, aby mohl rozvíjet své poznatky, dovednosti a vědomosti v dalších vzdělávacích oborech. Na základě norem stanovených dle daného RVP pedagogové na konkrétních školách sestavují školní vzdělávací program (ŠVP), ve kterém stanovují užší pravidla pro vzdělávání.

4.1. Implementace ICT do výuky českého jazyka a literatury

Aby výuka českého jazyka nezůstala v moderním vzdělávání pozadu, je zapotřebí implementovat informační a komunikační technologie také do tohoto oboru. Na trhu lze nalézt různé výukové a vzdělávací programy, které mohou žákům usnadnit přípravu na vyučování, elektronické učebnice, online webináře či e-learning.

Altmanová uvádí následující příklady implementace ICT do výuky českého jazyka a literatury:⁵⁷

- **Práce s textovým editorem** – Důraz je kladen na formální a obsahovou podobu textů tvořených za pomoci textového editoru. Ve výuce ICT se žáci s textovým editorem seznamují pouze po funkční stránce. Propojení ICT a českého jazyka umožňuje učit žáky využívat ICT pro praktické činnosti. Žáci se tak například naučí psát úřední dopis, žádost, oznámení či motivační dopis nejen po formální, ale také po obsahové stránce. Žáci si tak rovněž lépe uvědomí rozdíl ve formě psaní například pozvánky na školní besídku a formálního dopisu.
- **Tvorba elektronické prezentace** – Tvorba elektronické prezentace je vhodná především pro zpracování referátů. Žáci mohou použít prezentaci jako podklad pro své myšlenky nebo jako grafické doplnění svého výkladu. Kvalitně zpracovaná prezentace pomáhá žákům udržet myšlenky, vyjadřovat se korektně a efektivně.
- **Vyhledávání informací na portálech, v knihovnách a databázích** – Pro tvorbu seminárních prací je zapotřebí žáky naučit vyhledávat v různých zdrojích informací, tyto informace ověřovat a filtrovat, aby tak nedošlo k bezmyšlenkovému opisování

⁵⁷ Srov. ALTMANOVÁ, Jitka. ICT a ČJ. *Metodický portál RVP* [online]. Praha: Národní ústav pro vzdělávání, 2019 [cit. 2019-02-04]. Dostupné z: <https://clanky.rvp.cz/clanek/a/20689/20589/ICT-A-CJ.html/>

nedůvěryhodného zdroje. Je záhodné žákům vysvětlit, že na internet může vkládat příspěvek absolutně každý člověk, a proto je potřeba informace ověřovat. Učitel českého jazyka a literatury by rovněž mohl žákům doporučit webové portály, které jim mohou posloužit jako zdroj věrohodných informací. Můžeme sem zařadit například internetové jazykové příručky a slovníky, nebo například portál korpus.cz, který poukazuje na chyby objevující se v českém jazyce.

- **Způsoby komunikace a práce s informacemi** – Informační a komunikační technologie lze využít například pro zkvalitnění mluveného projevu žáků. Zde je vhodné pracovat s chybou. Učitel by mohl například vytvořit videozáznam mluvených projevů jednotlivých žáků a na tomto videu pak ukázat žákům chyby, ze kterých se mohou poučit.
- **Komunikace pomocí internetu či jiných komunikačních zařízení** – Každý žák si musí uvědomit, že i ve virtuálním prostředí je potřeba dodržovat určitá pravidla. Učitel by tak například mohl poukázat na vhodné výrazy pro psaní formálního a neformálního e-mailu či užívání emotikon v psaném projevu. Žáci by také měli být obeznámeni s tím, že jsou zodpovědní za obsah, který sdílí.

Bušová se zabývá integrací ICT do výuky českého jazyka a literatury podrobněji. Vytvořila vlastní typologii využití ICT, kterou aplikovala na vzdělávací obor český jazyk a literatura. Představuje tak 5 oblastí vzdělávacího procesu využívajících ICT:⁵⁸

1) ICT jako podpora jednotlivých složek vzdělávacího oboru ČJL

Integrace ICT do výuky českého jazyka a literatury lze rozdělit na aplikace přímo určené k podpoře výuky a aplikace nevýukové (aplikace, které nebyly primárně edukační, avšak splňují požadavky pro své funkční využití v edukačním procesu).

Aplikace přímo určené k podpoře výuky – výukový software, aplikace umožňující práci s interaktivní tabulí.

Nevýukové aplikace – software sloužící k editaci textu, tabulek a tvorbě prezentací, internetové aplikace (blogy, webové třídní nástěnky, elektronické knihy, ...).

Mezi ICT podporující jednotlivé složky řadíme například výukové programy, které plní alespoň jednu didaktickou složku (motivační, expoziční, fixační, verifikační). Dále sem patří například

⁵⁸ Srov. BUŠOVÁ, Lucie. *Využití ICT ve výuce českého jazyka*. Praha, 2011. Disertační práce. Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta. Vedoucí práce doc. PhDr. Eva Hájková, CSc.

textové či tabulkové editory. Žáci tak například využívají prezentaci v PowerPointu pro zefektivnění referátu, či Word pro psaní motivačního dopisu, úředního dopisu či životopisu v rámci slohu.

2) ICT jako extenze

ICT jako extenzi můžeme využít například prostřednictvím interaktivní tabule či interaktivní učebnice, jelikož podporují vizualizaci učiva. Interaktivní tabuli lze využít ve všech třech složkách tohoto vzdělávacího oboru. Kromě interaktivních tabulí lze také využít výukových (či nevýukových) videí pro názornou demonstraci.

3) ICT jako zdroj poznatků a podpora při plánování a přípravě výuky

Učitelé mohou využívat ICT pro podporu vlastní činnosti v podobě plánování a přípravy výuky. Získávají tak informace z různých webových stránek. Učitel ČJL tak může využít například pro výuku jazyka Internetovou jazykovou příručku⁵⁹, pro výuku literární výchovy pak web Čtenářská gramotnost⁶⁰ a pro komunikační výchovu server Komunikační výchova⁶¹. V neposlední řadě je vhodné jmenovat metodický portál RVP⁶², na kterém lze najít celou řadu odkazů na vhodné webové stránky a další podpůrné materiály.

4) ICT jako digitální portfolio (žáků, učitele, školy)

Žáci mohou využívat ICT jako digitální portfolio například při tvorbě elektronického pracovního deníčku, do kterého si mohou ukládat své texty vytvořené v rámci výuky českého jazyka. Dále si žáci mohou vytvořit elektronické blogy, které lze využít v rámci literatury nebo slohu, kde lze využít tvůrčí potenciál žáků a rozvíjet dovednosti písemného projevu.

Učitelé mohou ICT pro sdílení výukových materiálů (například pracovních listů, testů, prezentací, lekcí pro interaktivní tabule atp.). Pro toto sdílení existují různé portály, jako

⁵⁹ Srov. *Internetová jazyková příručka* [online]. Praha: Jazyková poradna ÚJČ AV ČR, 2019 [cit. 2019-02-04]. Dostupné z: <http://prirucka.ujc.cas.cz/>

⁶⁰ Srov. *Čtenářská gramotnost a projektové vyučování* [online]. Abeceda, 2019 [cit. 2019-02-04]. Dostupné z: <http://www.ctenarska-gramotnost.cz/>.

⁶¹ Srov. *Komunikační výchova* [online]. Olomouc: Katedra českého jazyka a literatury, Pedagogická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci, 2012 [cit. 2019-02-04]. Dostupné z: <http://komunikacnivychova.upol.cz/>

⁶² Srov. *Metodický portál RVP* [online]. Praha: Národní ústav pro vzdělávání, 2019 [cit. 2019-02-04]. Dostupné z: www.rvp.cz

například portál Výzkumného ústavu pedagogického RVP⁶³, na kterém jsou digitální učební materiály (DUM). Obdobné materiály poskytuje také portál Dumy⁶⁴.

5) ICT jako nástroj komunikace a spolupráce

Učitel může komunikovat s kolegy, žáky či rodiči prostřednictvím elektronické komunikace. Ta probíhá prostřednictvím elektronické pošty, sociálních sítí nebo aplikací. E-mail je jako forma komunikace zařazen do RVP ZV v rámci informačních a komunikačních technologií. Tento způsob komunikace je vhodný propojit také s výukou českého jazyka a literatury, neboť je záhodné, aby se žák naučil používat vhodné jazykové a komunikační aspekty v rámci elektronické komunikace.

Komunikaci v rámci každého předmětu lze uskutečnit také pomocí LMS (Learning Management Systém), jako je například Unifor nebo Moodle. Tyto systémy zpřístupňují studentům učební materiály či výukový obsah, umožňují jim odevzdávat seminární práce a úkoly. Učitelé tak mají okamžitý přístup k odevzdaným úkolům, které mohou ihned hodnotit a tento posudek žákům ihned odeslat.

⁶³ Srov. *Metodický portál RVP* [online]. Praha: Národní ústav pro vzdělávání, 2019 [cit. 2019-02-04]. Dostupné z: www.rvp.cz

⁶⁴ Srov. *DUMY* [online]. IT ve škole, 2012 [cit. 2019-02-04]. Dostupné z: <http://dumy.cz/>

5. Empirická část

5.1. Vymezení výzkumného problému a cíle

Informační a komunikační technologie využívá většina lidí každý den. Proto se také ICT stávají nedílnou součástí našich životů. S tím také souvisí jejich implementace ve vzdělávacím procesu. Výzkumná část je proto zaměřena konkrétně na využití informačních a komunikačních technologií ve vzdělávacím oboru český jazyk a literatura. Je tedy zapotřebí zjistit, jak právě učitelé ČJL využívají tyto technologie ve svých vyučovacích hodinách.

Výzkum byl proveden v únoru 2019 a zúčastnilo se ho 129 respondentů v podobě učitelů vyučující český jazyk a literaturu od 1. stupně základních škol po střední školy.

Primárně bylo zapotřebí zjistit aktuální stav znalostí a dovedností učitelů českého jazyka a literatury v oblasti informačních a komunikačních technologií. Dalším aspektem bylo vyzkoumat, zda se učitelé ČJL sami chtějí v oblasti ICT vzdělávat. Následně bylo ověřováno, zda učitelé k rozvoji těchto znalostí a dovedností mají umožněn přístup k těmto technologiím.

5.2. Dotazníkové šetření

Pro výzkumné šetření byla zvolena explorativní metoda s použitím dotazníku. Dotazníkové šetření patří do kvantitativních metod výzkumu veřejného mínění. Díky této metodě je možné získat mnoho responzí v krátkém čase. Další výhodou dotazníku je, že ho zúčastnění vyplňují anonymně, díky čemuž se zvyšuje pravděpodobnost pravdivých odpovědí, obzvláště u dotazníků vyplňujících se online.⁶⁵

Dotazník obsahuje celkem 18 otázek, z nichž je 7 uzavřených a 11 polouzavřených. Mezi uzavřenými otázkami jsou rovněž 2 škálové otázky (1. se škálou od 1 do 5, 2. se škálou od 1 do 10, přičemž nižší hodnoty udávaly kladnější postavení k otázce oproti hodnotám vyšším). Otázky byly buď výběrové, nebo výčtové. U výběrových otázek bylo možné označit pouze jednu odpověď, zatímco výčtové otázky poskytovaly větší množství zvolených odpovědí.

⁶⁵ Srov. Dotazník v pedagogickém výzkumu. CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. 2., aktualizované vydání. Praha: Grada, 2016, s. 158. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-5326-3.

V úvodu dotazníku jsem se respondentům představila, zároveň respondenti byli požádáni o vyplnění anonymního dotazníku. Jelikož byl dotazník určen pro učitele českého jazyka a literatury, bylo zapotřebí v úvodu také objasnit, co všechno zařazujeme do informačních a komunikačních technologií. Rovněž v úvodu nechybělo poděkování všem respondentům za jejich spolupráci.

V další části dotazníku již byly konkrétní otázky. Otázky byly sestaveny od obecných ke konkrétním. Nejprve tedy byli respondenti dotazováni na věkovou kategorii, dobu jejich praxe v oboru a také na jejich názory na ICT ve vzdělávacím procesu. Následně otázky směřovaly k jejich konkrétním zkušenostem s výukou ICT ve výuce českého jazyka a literatury.

Všechny uzavřené otázky byly výběrové. Pouze jedna uzavřená výběrová otázka byla dichotomická (odpověď Ano/Ne) a dvě otázky byly škálové (otázka na spokojenost s vlastním poznáním v oblasti ICT a otázka názoru na četnost zapojení ICT do výuky). Polouzavřené otázky byly zároveň výčtové, a tedy bylo možné označit více odpovědí. U všech polouzavřených otázek byla také alternativou odpověď „jiná“, kdy sami respondenti mohli uvádět vlastní myšlenky.

Všechny otázky byly sestaveny tak, aby byly pro učitele jednoznačné a snadno pochopitelné, aby nedocházelo ke dvojí interpretaci otázky.

5.3. Charakteristika respondentů

Diplomová práce je zaměřena na využití ICT ve vzdělávacím oboru český jazyk a literatura. Z tohoto důvodu byl dotazník zaměřen právě na učitele ČJL, a to jak na základních školách (1. i 2. stupeň), tak na školách středních a na gymnáziích. Dotazník byl publikován online, a to prostřednictvím sociální sítě Facebook (konkrétně: Katedra českého jazyka a literatury PDF UP v Olomouci, Pedagogická fakulta MU, Milujeme češtinu a další stránky a skupiny) a emailové korespondence vybraným školám (Gymnázium Svitavy, ZŠ Vítějeves, ZŠ Brněnec, FZŠ Nedvědova Olomouc a další).

5.4. Stanovení výzkumných otázek

Jelikož cílem výzkumného šetření je zjistit aktuální poznání učitelů českého jazyka a literatury v oblasti ICT, byly stanoveny 4 výzkumné otázky (VO):

VO1: Jsou učitelé českého jazyka a literatury připraveni začlenit ICT do výuky?

VO2: Používají učitelé ČJL ICT ve výuce?

VO3: Ovlivňuje věková kategorie přijímání ICT ve vzdělávacím procesu?

VO4: Jaké ICT učitelé ČJL využívají?

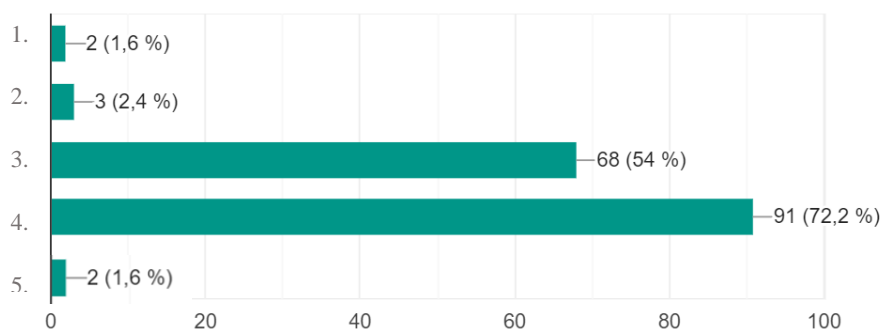
5.5. Výsledky výzkumu

5.5.1. Stanoviska učitelů k realizaci ICT ve vzdělávacím oboru ČJL

V rámci výzkumného šetření bylo mimo jiné zjišťováno, jak učitelé vnímají integraci ICT do vzdělávacího oboru český jazyk a literatura. Následující grafy tuto skutečnost popisují.

Jaký je Váš názor na využití ICT ve výuce?

126 odpovědí

Graf 1: Názor učitelů na využití ICT ve výuce (n=126, celkem odpovědí = 166)

Legenda ke grafu 1:

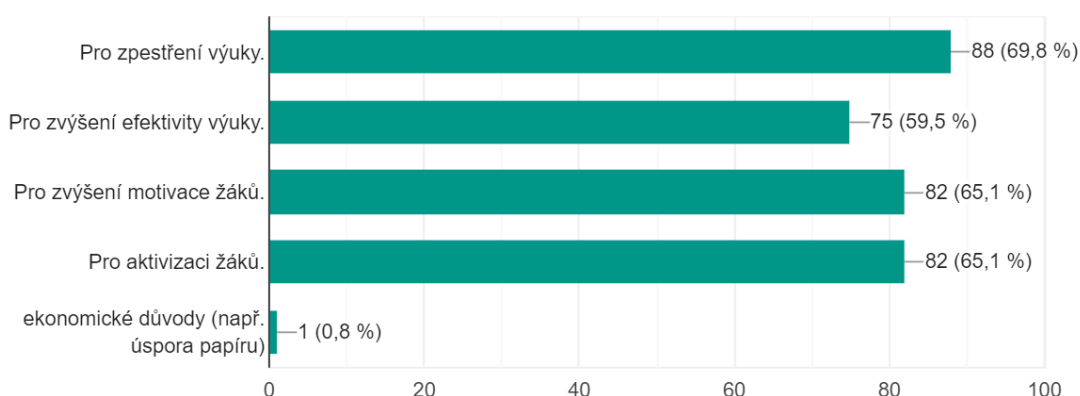
1. ICT by měly zůstat pouze v rámci předmětů patřících do vzdělávací oblasti informační a komunikační výchova.
2. ICT by se měly využívat v rámci průřezových témat a mezipředmětových vztahů, avšak ne ve výuce ČJL.
3. ICT by se měly využívat v rámci průřezových témat a mezipředmětových vztahů, a to i ve výuce ČJL.
4. ICT by mělo být součástí všech předmětů jako podklad pro přípravu na výuku, zpestření výkladu či jako aktivizační prostředek.
5. Jiné...

Podle většiny učitelů ČJL (72,2 %) by ICT mělo být součástí všech předmětů, a to jako podklad pro přípravu na výuku, zpestření výkladu či jako aktivizační prostředek. Více než polovina

pedagogů (54 %) rovněž považuje využití ICT v rámci průřezových témat a mezipředmětových vztahů jako vhodnou implementaci. Pouze 4 % pedagogů nepovažují za vhodné propojovat ICT s výukou ČJL. V odpovědích označené jako „jiné...“ učitelé doplňovali své názory, a to odpověďmi „ICT technologie jsou dle mého důležité a hodí se do všech předmětů, avšak není nutností mít je zapojené do všech hodin“ a „myslím, že do českého jazyka na střední škole ICT patří, obzvláště funkční styl administrativní“.

Za jakým účelem je podle Vás vhodné využívat ICT ve výuce?

126 odpovědí

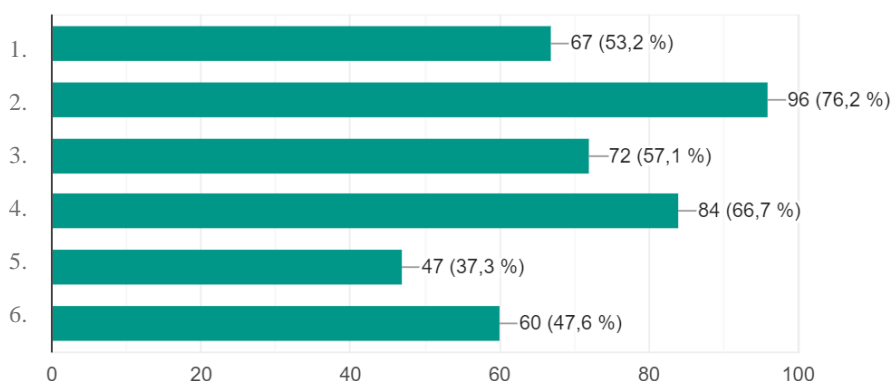

Graf 2: Účel ICT ve výuce (n=126, celkem odpovědí =328)

Učitelé českého jazyka a literatury považují integraci ICT ve výuce vhodnou nejvíce za účelem zpestření výuky (69,8 %), dále pro zvýšení motivace (65,1 %) a aktivizace (65,1 %) žáků. Učitelé však nezapomínali ani na zvýšení efektivity výuky za podpory ICT, přesto ze všech explicitně vložených odpovědí získala tato odpověď nejméně ohlasů. Jeden respondent (0,8 %) navíc uvedl vlastní odpověď prostřednictvím možnosti „jiné...“, a to ekonomické důvody.

ICT ve vzdělávacím prostředí je dobré využít:

126 odpovědí

Graf 3: Využití ICT ve výuce (n=126, celkem odpovědí= 426)

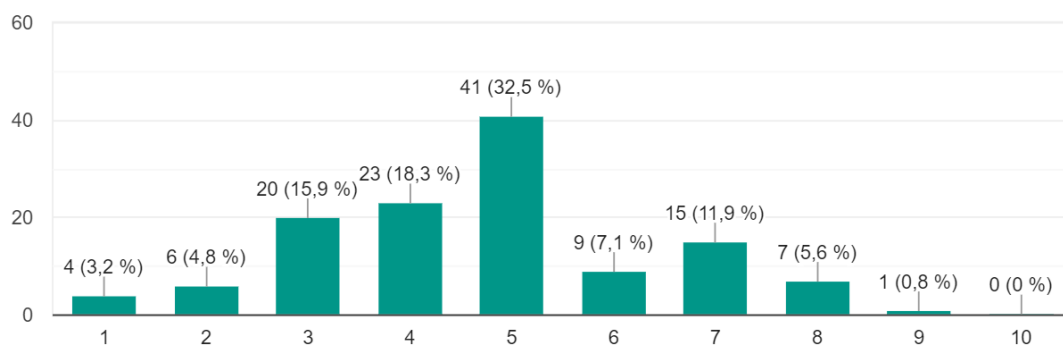
Legenda ke grafu 3:

1. V rámci motivační fáze hodiny.
2. V rámci expoziční fáze hodiny (prezentace, ...).
3. V rámci upevňování učiva.
4. V rámci opakování, verifikace.
5. V rámci domácí přípravy (e-learning, ...).
6. Pro komunikaci s žáky a rodiči.

Nejvíce (76,2 %) pedagogové upřednostňují využití ICT v rámci expoziční fáze hodiny. Poměrně mnoho učitelů považuje za záhodné využívat ICT v rámci opakování a verifikace (66,7 %) a upevňování učiva (57,1 %). S využitím ICT v rámci komunikace s žáky a rodiči souhlasí méně než polovina pedagogů (47,6 %). Nejméně (37,3 %) však respondenti uváděli domácí přípravu za podpory ICT.

Jak často je podle vás vhodné zapojovat ICT do výuky ČJL?

126 odpovědí

Graf 4: Četnost implementace ICT ve výuce (n=126)

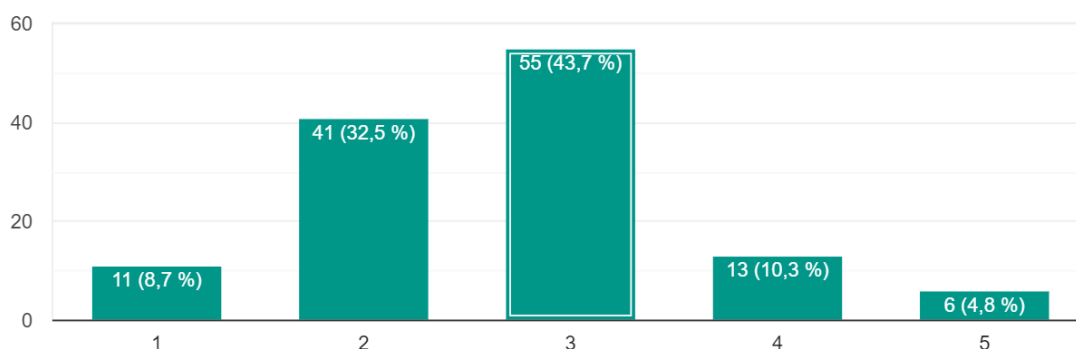
Graf 4 uvádí názory respondentů na vhodnou četnost implementace ICT ve výuce ČJL. Respondenti na otázku „Jak často je podle Vás vhodné zapojovat ICT do výuky ČJL“ odpovídali na škále od 1 do 10 (1 – vždy, 10 – nikdy). Nejvíce (32,5 %) učitelé na škále označovali možnost 5, tedy střední hodnotu škály. Porovnáme-li však jednotlivé poloviny grafu, zjistíme, že více učitelů považuje za přiměřené implementovat ICT ve výuce ČJL spíše častěji nežli naopak.

5.5.2. Aktuální poznání učitelů ČJL v oblasti ICT

Následující grafy ověřují spokojenost učitelů ČJL se svými schopnostmi v oblasti ICT a jejich snahu se v oblasti ICT dále vzdělávat.

Jak jste spokojen/a se svým aktuálním poznáním v oblasti ICT?

126 odpovědí

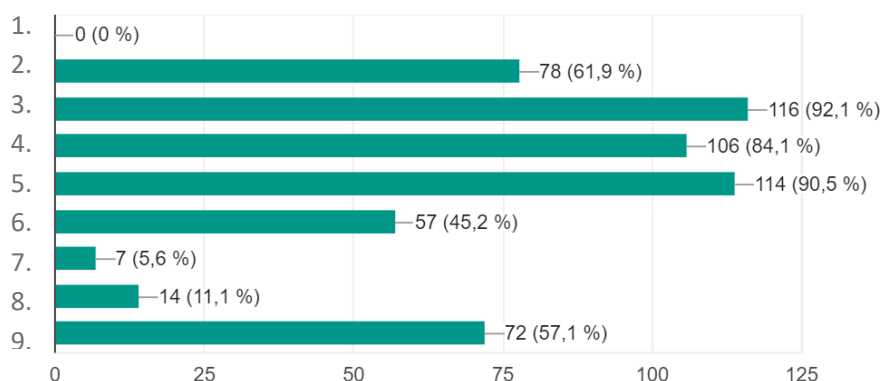
Graf 5: Spokojenost učitelů se svými schopnostmi v oblasti ICT (n=126)

Graf 5 rovněž zobrazuje odpovědi pedagogů, které zaznamenávali na škále. Tentokrát od 1 do 5 (1 – naprosto spokojen/a, 5 – naprosto nespokojen/a). Nejvíce respondentů na škále označilo střední hodnotu (43,7 %). Dle grafu je však více učitelů spokojených se svým aktuálním poznáním v oblasti ICT.

Konkrétní znalosti a dovednosti učitelů českého jazyka a literatury zobrazuje následující graf:

Jaké jsou vaše aktuální znalosti či dovednosti v oblasti ICT?

126 odpovědí

Graf 6: Aktuální schopnosti učitelů ČJL v oblasti ICT (n=126, celkem odpovědí=564)

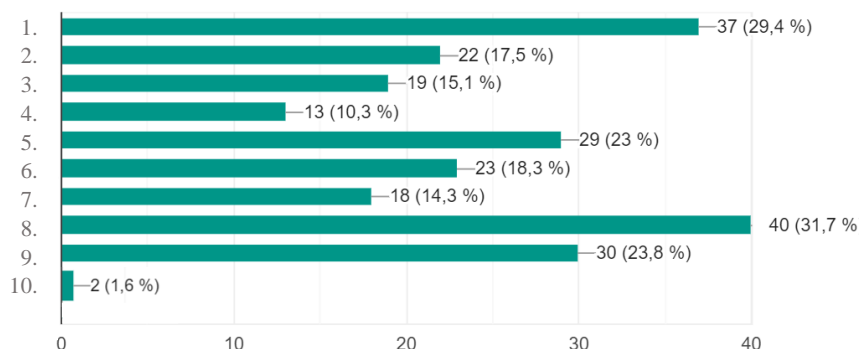
Legenda ke grafu 6:

1. Žádné.
2. Využívám ICT pro osobní, profesionální rozvoj (webináře, online kurzy, vzdělávací portály, ...).
3. Využívám ICT pro přípravy na vyučovací hodiny.
4. Využívám ICT pro komunikaci s žáky, rodiči, kolegy.
5. Využívám ICT ve výuce českého jazyka a literatury.
6. Ovládám základní dovednosti v oblasti správy ICT (odstráním vir z počítače, starám se o preventivní údržbu, ...).
7. Ovládám pokročilé dovednosti v oblasti správy ICT (zvládám vyměnit hardwarové komponenty, ovládám programovací jazyky, ...).
8. Zním aktuální vzdělávací trendy v oblasti ICT.
9. Umím pracovat s elektronickými učebnicemi, vzdělávacími aplikacemi, nástroji, ...

Z grafu vyplývá, že učitelé nejvíce používají ICT pro tvorbu příprav na vyučovací hodinu (92,1 %), ve výuce českého jazyka a literatury (90,5 %) a pro komunikaci s žáky, rodiči i kolegy (84,1 %). Statistické údaje rovněž ukazují, že učitelé českého jazyka a literatury ve většině případů využívají ICT pro vzdělávací potřeby svého oboru. Zajímavé také bylo zjištění, že až 5,6 % učitelů ČJL ovládá pokročilejší správu ICT.

Jakých znalostí či dovedností v oblasti ICT byste chtěl/a dosáhnout?

126 odpovědí

Graf 7: Požadované schopnosti učitelů ČJL v oblasti ICT (n=126, celkem odpovědí=233)

Legenda ke grafu 7:

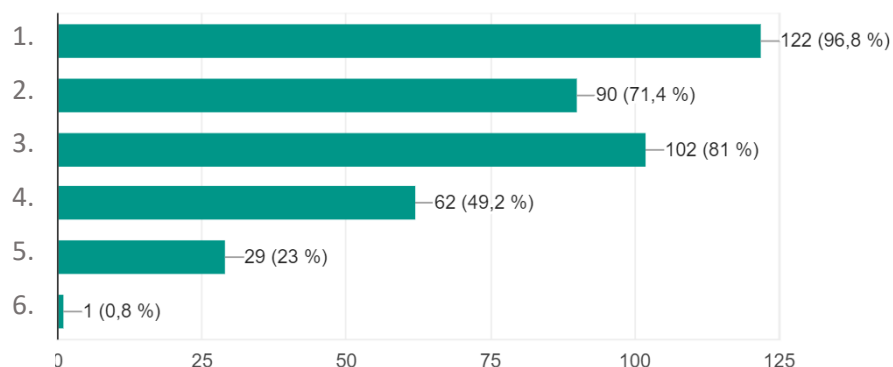
1. Žádných, jsem spokojen/a se svým aktuálním poznáním.
2. Schopnost využívat ICT pro osobní, profesionální rozvoj.
3. Schopnost využívat ICT pro přípravy na vyučovací hodiny.
4. Schopnost využívat ICT pro komunikaci s žáky, rodiči, kolegy.
5. Schopnost využívat ICT ve výuce českého jazyka a literatury.
6. Schopnost základní správy ICT (odstraním vir z počítače, starám se o preventivní údržbu, ...).
7. Schopnost pokročilé správy ICT (zvládám vyměnit hardwarové komponenty, ovládám programovací jazyky, ...).
8. Znalost aktuálních vzdělávacích trendů v oblasti ICT.
9. Schopnost pracovat s e-učebnicemi, vzdělávacími aplikacemi, nástroji, ...
10. Jiné...

Graf 7 zaznamenává, jak se učitelé chtějí v rámci ICT zlepšovat. Nejvíce (31,7 %) učitelů touží po znalostech aktuálních vzdělávacích trendů v oblasti ICT. Mezi odpověďmi označenými jako „jiné...“ bylo: „Práce s textovými editory, administrativní funkční styl...“ a „podle potřeby“.

Pozoruhodná je také odpověď s druhou nejvyšší četností (29,4 %). Podle této odpovědi jsou učitelé spokojeni se svým aktuálním poznáním, a tedy necítí potřebu se v oblasti ICT dále vzdělávat. Bližší analýzou však bylo zjištěno, že všichni respondenti, kteří označili tuto odpověď, zároveň uvedli, že využívají ICT ve výuce ČJL. Mezi těmito respondenty byli mimo jiné také ti (celkem 7 respondentů), kteří označili, že ovládají pokročilejší správu počítače.

Jaké nástroje ICT využíváte pro osobní rozvoj?

126 odpovědí

Graf 8: ICT pro osobní rozvoj (n=126, celkem odpovědí=406)

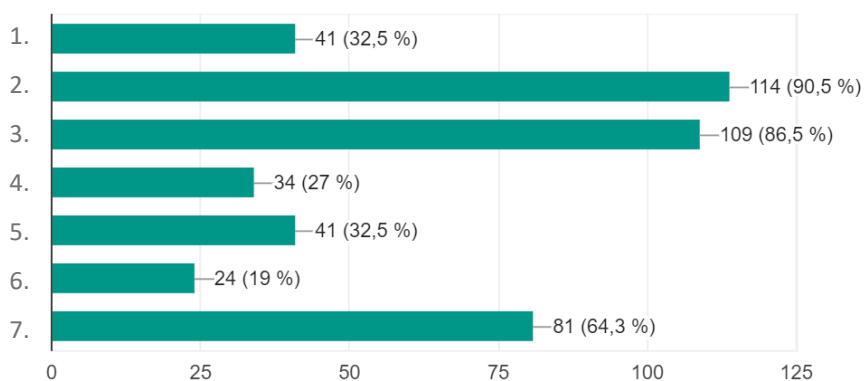
Legenda ke grafu 8:

1. Internetový vyhledávač.
2. Sociální sítě.
3. Metodické a vzdělávací portály (RVP, MŠMT, ...).
4. Online kurzy.
5. LMS (Moodle, Unifor, ...).
6. Nepoužívám ICT pro osobní rozvoj.

Učitelé pro svůj osobní rozvoj nejvíce (96,8 %) užívají internetový vyhledávač. Až 81 % pedagogů také využívají metodické a vzdělávací portály. Vysoká četnost odpovědí (71,4 %) byla rovněž znázorněna u sociálních sítí. Pouze jeden respondent (0,8 %) uvedl, že nepoužívá ICT pro osobní rozvoj.

Jaké softwarové pomůcky ve škole využíváte?

126 odpovědí

Graf 9: Software ve škole (n=126, celkem odpovědí=444)

Legenda ke grafu 9:

1. E-učebnice.
2. Kancelářský balíček (MS Office, Open Office, ...).
3. Školní agenda (Škola OnLine, Bakaláři, ...).
4. Vzdělávací aplikace pro tablety či mobilní telefony (Nauč se pravopis, Česká gramatika, Školní rozvrh, ...).
5. Aplikace vhodné pro vzdělávání na PC (Škola hrou, Ztracená čeština, Gogy čtečka, ...).
6. Sociální síť.
7. Elektronická pošta, chat (E-mail, G-mail, Messenger, Whatsapp, ...).

Nejvíce učitelé ČJL užívají ve školním prostředí kancelářské balíčky (90,5 %) a školní agendy (86,5 %). Nejméně naopak sociální sítě (19 %). Vzhledem k předchozímu grafu vyplývá, že učitelé využívají sociální sítě pro svůj osobní rozvoj v hojném počtu. Sociální sítě však používají jinde než ve školním prostředí.

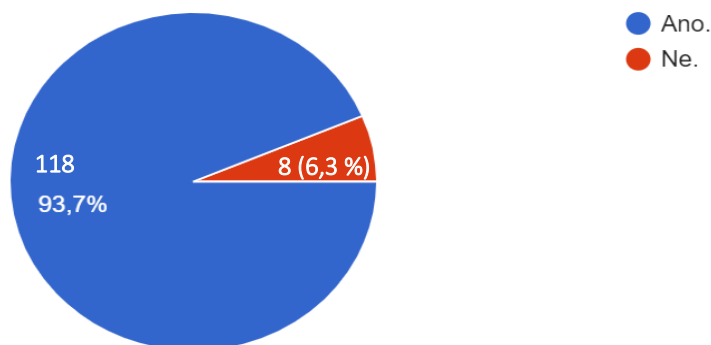
Vzhledem k předchozím grafům z výzkumu vyplývá, že aktuální poznání učitelů je poměrně dobré, neboť si učitelé uvědomují důležitost implementace ICT ve výuce českého jazyka a literatury, stále častěji ICT integrují přímo do výuky ČJL a přesto, že jsou spíše spokojeni se svými dosavadními znalostmi a schopnostmi, mají snahu se v této oblasti dále rozvíjet. Učitelé hojně využívají internetové vyhledávače a metodické portály pro svůj osobní rozvoj. Ve školním prostředí pak využívají kancelářské balíčky a školní agendy.

5.5.3. Využití ICT ve výuce ČJL

Další grafy jsou zaměřené na využití ICT ve výuce ČJL. Na začátku dotazníku byli učitelé dotazováni na požadovaný stav implementace ICT ve vzdělávacím procesu. V této části pak byli učitelé dotazováni, zda sami tento stav uskutečňují v praxi.

Využíváte ICT ve výuce českého jazyka a literatury?

126 odpovědí

Graf 10: Reálný stav využití ICT ve výuce (n=126)

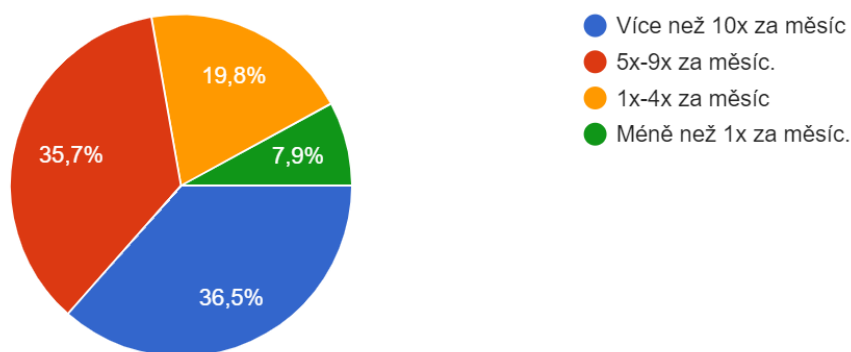
Graf zobrazuje poměrně vysokou četnost využití ICT ve výuce. Bylo naměřeno, že až 93,7 % pedagogů využívá ICT ve výuce ČJL. ICT ve výuce ČJL nevyužívá pouze 6,3 % pedagogů. Podrobnější analýzou bylo zjištěno, že na využívání ICT ve výuce ČJL nemá vliv ani věk ani délka doby praxe. Podrobné informace o této skutečnosti zaznamenává následující tabulka. Zde jsou zaznamenány odpovědi všech respondentů, kteří na otázku „Využíváte ICT ve výuce českého jazyka a literatury?“ odpověděli negativně.

Věková kategorie	Četnost respondentů	Praxe	Četnost respondentů
Do 30 let	3	Pod 3 roky	3
31-40 let	2	Více než 10 let	5
41-50 let	2		
Nad 50 let	1		

Tabulka 1: Provázanost věku a praxe s nevyužíváním ICT ve výuce ČJL

Jak často využíváte ICT ve výuce českého jazyka a literatury?

126 odpovědí

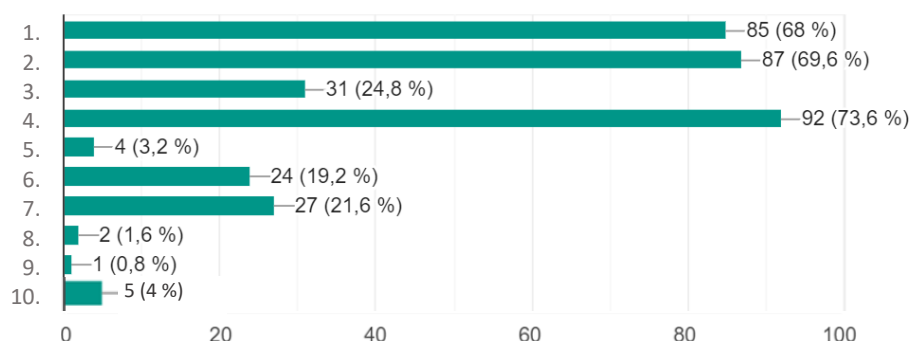

Graf 11: Četnost využití ICT ve výuce (n=126)

Graf 11 potvrzuje, že učitelé českého jazyka a literatury zapojují ICT do výuky poměrně často. Nejvyšší četnost odpovědí (36,5 %) byla naměřena u odpovědi udávající, že učitelé využívají ICT ve výuce ČJL více než 10krát za měsíc. Přepočítáme-li tyto hodnoty na týdenní využívání ICT ve výuce, znamená to, že učitelé využívají ICT v rámci výuky ČJL více než 2krát týdně. Odpověď s druhou nejvyšší četností (35,7 %) pak udává, že učitelé využívají ICT ve výuce ČJL 1 až 2krát týdně. Přestože učitelé často využívají ICT ve výuce ČJL, bylo naměřeno až 7,9 % pedagogů, kteří využívají ICT ve výuce méně než 1krát za měsíc.

Jaký hardware využíváte ve výuce českého jazyka a literatury?

125 odpovědí

Graf 12: Hardware ve výuce ČJL (n=126, celkem odpovědí=358)

Legenda ke grafu 12:

1. Interaktivní tabule.	4. Dataprojektor	7. Mobilní telefony
2. Počítače.	5. Zpětný projektor (Meotar)	8. Kamery
3. Notebooky.	6. Tablety	9. Interaktivní roboty
		10. Jiné...

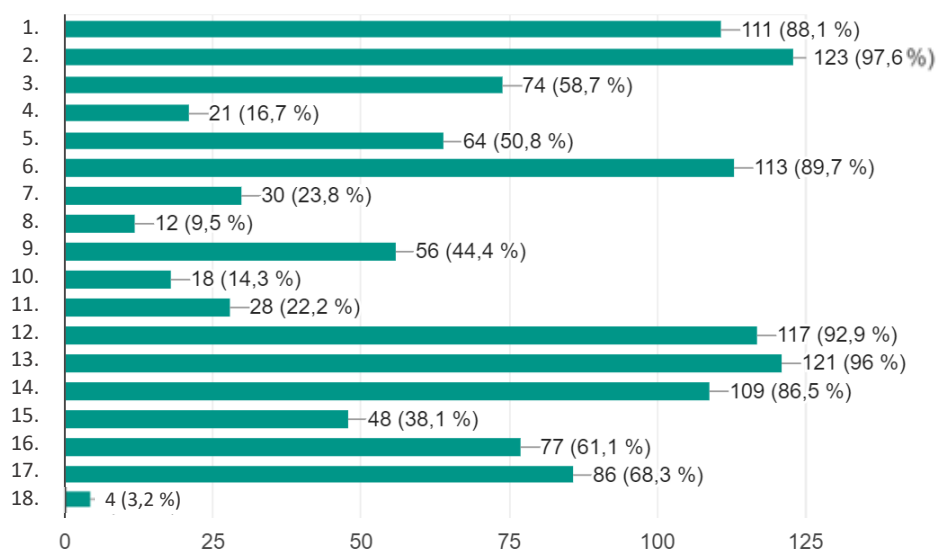
Nejvíce učitelé českého jazyka a literatury užívají dataprojektory (73,6 %), počítače (69,6 %) a interaktivní tabule (68 %). Naopak pouze jeden (0,8 %) učitel ve výuce využívá také interaktivní roboty. V rámci možnosti odpovědi „jiné...“ respondenti uváděli: „žádné“ (tato odpověď byla zaznamenána 2x), „e-čtečky“, „smart table“ a jeden respondent v rámci této odpovědi uvedl, že sice používá mobilní telefony, avšak pouze jako doplněk při práci s tablety, jelikož některým žákům se pracuje s telefony lépe než s tablety.

5.5.4. ICT podpora učitelů ve školním prostředí

Z předchozího bylo možné zjistit stanoviska učitelů k ICT a jejich ochotu se v oblasti ICT dále vzdělávat. Další část dotazníku proto byla směřována také k tomu, zda učitelé mají ve školách možnosti své realizace díky technickému vybavení školy. Následující grafy zobrazují vybavení škol ICT.

Jakými ICT je vybavena Vaše škola?

126 odpovědí

Graf 13: Vybavenost ICT ve školách (n=126, celkem odpovědí=1208)

Legenda ke grafu 12:

1. Interaktivní tabule.	13. Zpětný projektor.	7. Kopírka.
2. Počítače.	14. Interaktivní roboti.	8. Skener.
3. Notebooky.	15. TV.	9. Kamery.
4. Mobilní telefony.	16. Smart TV.	10. Fotoaparáty.
5. Tablety.	17. 3D tiskárna.	11. Přehrávače (MP3, CD, DVD, ...)
6. Dataprojektor.	18. Tiskárna.	12. Jiné...

Vybavenost škol informačními a komunikačními technologiemi je důležitá nejen pro administrativní záležitosti, ale také pro rozvoj učitelů a žáků v této oblasti. Budou-li mít pedagogové přístup k ICT ve škole, budou tak mít i možnost pro osobní rozvoj, a tak i rozvíjet tyto schopnosti mezi žáky.

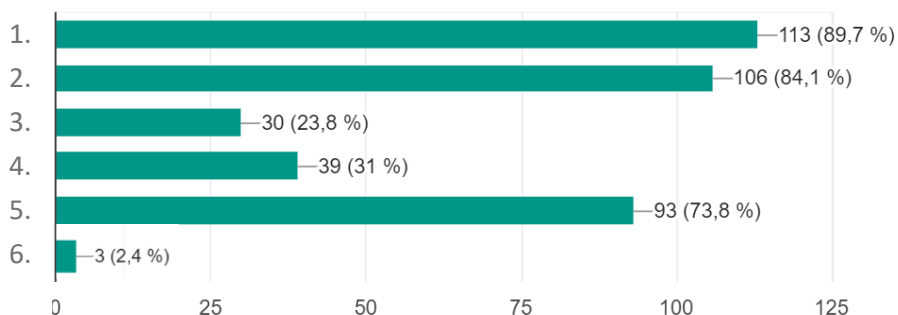
Většina škol je vybavena základními ICT, které by měly být běžné na všech školách. Patří sem počítače (97,6 %), kopírky (96 %), tiskárny (92,6 %), dataprojektory (89,7 %) a skenery (86,5 %). I přes vysoké procento využívání těchto technologií je znepokojující, že i v dnešní době existují školy bez tohoto vybavení. Pouze 3 respondenti neuvedli počítače jako vybavení školy. Při bližší analýze však bylo zjištěno, že školy těchto učitelů disponují notebooky místo počítači.

Co však nebývá standardem na všech školách, jsou interaktivní tabule. Bylo zjištěno, že právě interaktivních tabulí je ve školách velké množství (88,1 %). Více než polovina respondentů také uvedla, že na jejich škole lze nalézt například také přehrávače (68,3 %), fotoaparáty (61,1 %),

notebooky (58,7 %) nebo tablety (50,8 %). Mezi odpověďmi označenými jako „jiné...“ byly odpovědi jako například: „multifunkční učebna“, „e-čtečky“ nebo „smart table“.

Kde má Vaše škola umístěné ICT?

126 odpovědí

Graf 14: Umístění ICT ve školách (n=126, celkem odpovědí=384)

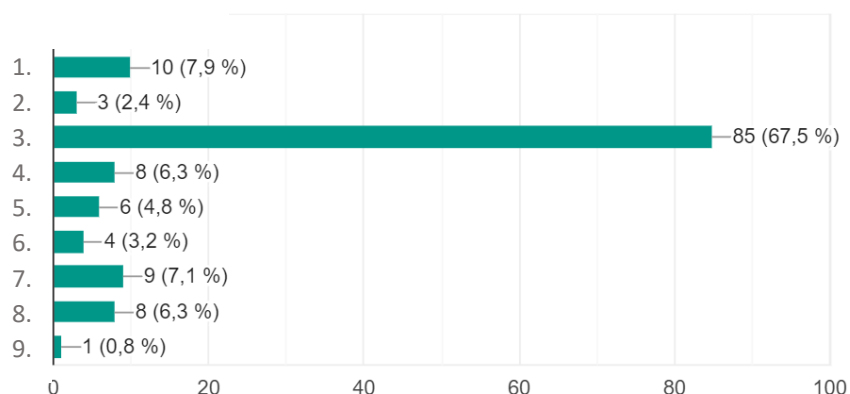
Legenda ke grafu 14:

1. V počítačové učebně.	4. Ve speciální místnosti (školní klub, studovna, knihovna, ...).
2. Ve třídě (třídách).	5. V kabinetech
3. Ve družině.	6. Jiné...

Podle očekávání mají školy umístěné ICT nejvíce (89,7 %) v počítačových učebnách. V této otázce však byly významnější další odpovědi, neboť tak lze zjistit, zda jsou školy vybaveny ICT také v jiných prostorách než ve specializovaných učebnách. Školy mají dále ICT umístěny ve třídách (84,1 %) a v kabinetech (73,8 %). V menším, avšak těžko zanedbatelném množství, mají školy umístěné ICT také ve družinách (23,8 %) a ve speciálních učebnách (31 %), jako jsou školní kluby, knihovny a další. V rámci možnosti jiné odpovědi respondenti udávali, že mají ICT ve třídách, ale pouze v některých, což může být problémem, proč učitelé nemohou využívat ICT ve výuce kdykoliv, dle vlastní potřeby.

Jaké nástroje využíváte pro správu školní agendy?

126 odpovědí

Graf 15: Umístění ICT ve školách (n=126, celkem odpovědí=134)

Legenda ke grafu 15:

1. Škola OnLine.	5. Edookit.
2. SAS	6. EduPage.
3. Bakaláři.	7. dm Software (dm Knihovna, dm Vysvědčení, dm Evidence).
4. iŠkola.	8. Nepoužívám školní agendu v elektronické podobě.
	9. Webuntis.

Mezi školními agendami školy jednoznačně zvolily školní informační systém Bakaláři (67,5 %). Ostatní školské systémy již byly v menším zastoupení. Více než 6 % respondentů však uvedlo, že vůbec nepoužívá online školní agendy.

5.6. Shrnutí výzkumu

Z výzkumného šetření bylo zjištěno, že učitelé českého jazyka a literatury chtějí více zapojovat ICT do výuky. Jako vhodnou implementaci ICT spatřují nejvíce v rámci expoziční fáze výuky. Uvědomují si, že ICT je příhodné zapojit za účelem zpestření výuky, motivace a aktivizace žáků.

Aktuálně učitelé ČJL využívají ICT pro tvorbu příprav na vyučovací hodinu, ale i jako součást výuky českého jazyka a literatury či pro komunikaci s kolegy, rodiči i žáky. Učitelé ICT zapojují do výuky stále častěji, avšak ve školním prostředí využívají spíše kancelářské balíčky a školní agendy. Co se týká hardwarového vybavení, využívají nejvíce dataprojektory, počítače a interaktivní tabule. Přestože většina učitelů využívá ICT ve výuce, bylo zjištěno, že až 6,3 % učitelů vůbec nepoužívá ICT ve výuce ČJL. Pro osobní rozvoj nejčastěji využívají

internetového vyhledávače a metodických a vzdělávacích portálů. Učitelé se chtějí zdokonalit ve znalostech aktuálních vzdělávacích trendů v oblasti ICT.

Na využívání ICT ve výuce má také vliv prostředí a vybavení školy. Bylo zjištěno, že školy mají mimo jiné zakoupené interaktivní tabule, což umožňuje učitelům více realizovat ICT ve výuce. To potvrzuje i fakt, že učitelé mající k dispozici interaktivní tabule, tyto ICT ve výuce opravdu využívají.

Hlavním cílem výzkumu však bylo ověřit výzkumné otázky:

VO1: Jsou učitelé českého jazyka a literatury připraveni začlenit ICT do výuky?

Na tuto otázku lze odpovědět jednoznačně ano, neboť většina pedagogů (93,7 %) využívá ICT ve výuce ČJL. Stejně tak 72,2 % učitelů ČJL považuje za důležité, aby se ICT staly součástí všech předmětů, a to i českého jazyka a literatury. Učitelé chtějí také začleňovat ICT v rámci fáze expoziční (76,2 %), opakování a verifikace (66,7 %) a upevňování učiva (57,1 %).

VO2: Používají učitelé ČJL ICT ve výuce?

Rovněž na tuto otázku lze odpovědět kladně, jelikož bylo vyzkoumáno, že až 93,7 % pedagogů využívá ICT ve výuce ČJL. Nejvíce respondentů (36,5 %) také uvedlo, že ICT ve výuce ČJL využívá více než 10krát za měsíc, a až 35,7 % pedagogů tyto technologie využívá v rámci výuky ČJL 5krát až 9krát měsíčně. Tento fakt vypovídá o tom, že učitelé ČJL využívají ICT ve výuce stále častěji.

VO3: Ovlivňuje věková kategorie přijímání ICT ve vzdělávacím procesu?

Tato výzkumná otázka nebyla potvrzena. Mezi respondenty užívající ICT ve vzdělávacím procesu byly zastoupeny všechny věkové kategorie z dotazníkového šetření (kategorie: do 30 let, 31-40, 41-50, nad 50 let). Stejně tak byly zastoupeny tyto kategorie i v rámci negativních odpovědí na využívání ICT ve výuce. V rámci výzkumu bylo také zjištěno, že na implementaci ICT ve výuce nemá vliv ani délka doby praxe.

VO4: Jaké ICT učitelé ČJL využívají?

Co se týká softwarového vybavení, pedagogové vzdělávacím prostředím využívají nejčastěji kancelářské balíčky (90,5 %), školní agendy (86,5 %) a elektronickou poštu (64,3 %). hardwarové pomůcky pak využívají dataprojektory (73,6 %), počítače (69,6 %) a interaktivní tabule (68 %). Ze školních agend se nejvíce používá systém Bakaláři (67,5 %). Pro osobní

rozvoj učitelé využívají nejvíce internetové vyhledávače (96,8 %), metodické a vzdělávací portály (81 %) a sociální sítě (71,4 %).

6. Návrhy využití ICT do výuky českého jazyka a literatury

Vzhledem k tomu, že v rámci výzkumného šetření bylo zjištěno, že učitelé českého jazyka a literatury využívají ve výuce jako ICT podporu spíše kancelářské balíčky, bude praktická část zaměřena na návrhy konkrétního využití různých ICT ve výuce ČJL. Nejprve budou v kapitole navrženy hardwarové a softwarové vybavení pro jednotlivé složky vzdělávacího oboru český jazyk a literatura, a to pro jazykovou výchovu, literární výchovu a slohovou a komunikační výchovu. Následně bude proveden návrh na vyučování ČJL za podpory ICT, a to v modelu E-U-R.

6.1. Jazyková výchova

V jazykové výchově se u žáků rozvíjí především slovní zásoba, tvoření slov a pravopis. Podstatnými složkami je také nauka o tvarosloví a skladbě věty. ICT mohou pomoci při výuce všech těchto složek. Například zásady spisovné výslovnosti, modulace souvislé řeči (tempo, intonace, přízvuk) a členění souvislé řeči (pauzy, frázování) lze velmi dobře vysvětlit díky využití kamery při natáčení mluvených projevů žáků, kdy se žáci mohou poučit z vlastních chyb. O tom však bude více vysvětleno v kapitole 6.3. Slohová a komunikační výchova (podkapitola 6.3.2. Mluvený projev).

Zajímavým webem na procvičování jazykové výchovy je portál [Onlinecviceni.cz](http://onlinecviceni.cz)⁶⁶, kde jsou různá jazyková cvičení pro žáky od 1. do 9. tříd. Jsou zde například cvičení na tvarosloví, skladbu věty, stavbu slov význam apod. Obdobným portálem je [Umíme česky](http://www.umimecesky.cz/)⁶⁷, kde lze nalézt různá pravopisná cvičení, mluvnická cvičení, práce s textem, ale i netradiční cvičení (např. střílení vyjmenovaných slov, ...) či cvičení v týmu. Cvičení lze vybrat na základě tématu či třídy. Podobných vzdělávacích webů na procvičování českého jazyka je mnohem více, jmenovitě sem patří například [Testpark](http://www.testpark.cz/)⁶⁸, [Školákov](https://skolakov.eu/)⁶⁹ a další. Přehled vybraných portálů tohoto typu lze nalézt například na webu [ZŠ a MŠ Na Beránku](http://www.naberanku.cz/)⁷⁰.

⁶⁶ Srov. *Online cvičení* [online]. Online cvičení, 2019 [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: www.onlinecviceni.cz

⁶⁷ Srov. *Umíme česky* [online]. Brno: Umíme to, 2019 [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: <https://www.umimecesky.cz/>

⁶⁸ Srov. *Testpark* [online]. Tomáš Kotlant, 2014 [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: <http://www.testpark.cz/testy/cesky-jazyk>

⁶⁹ Srov. *Školákov* [online]. Školákov, 2019 [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: <https://skolakov.eu/>

⁷⁰ Srov. *Český jazyk. ZŠ a MŠ Na Beránku* [online]. Praha: ZŠ a MŠ Na Beránku, 2019 [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: <http://www.naberanku.cz/cesky-jazyk>

Další alternativou jsou interaktivní učebnice, které si žáci mohou stáhnout do tabletů, a tak se netahat s těžkými učebnicemi. Zároveň je lze stáhnout do interaktivních tabulí, díky kterým je procvičování učiva zábavnější. Nejrozšířenější vydání i-učebnic má v České republice nakladatelství Fraus. Tyto i-učebnice lze zakoupit například na portále FlexiBooks⁷¹. Multimediální interaktivní učebnice nabízí také nakladatelství Nová škola⁷² nebo Alter⁷³.

6.1.1. Slovní zásoba a tvoření slov

Slovní zásobu lze rozšířit různými způsoby. Učitel žákům například zadá několik cizích slov (například faux pas, metafora, oxymóron, cholerik, alegorie, ...) a žáci za pomoci internetového vyhledávače najdou význam a synonyma těchto slov. Nebo v rámci motivace využít ve výuce tablety s hrami se slovy, jako je například Piknik Slovo⁷⁴, Slovo Křížek⁷⁵, Hledání slov čeština⁷⁶, PixWords⁷⁷ a další.

Další možností rozvoje slovní zásoby je popis obrázku, čímž propojíme nejen slohovou výchovu s jazykovou, ale také s ICT, a to díky možnosti promítání (a zvětšení) vybraných obrázků za pomoci dataprojektoru, zpětného projektoru či interaktivní tabule. Žáci tak například budou mít před sebou obrázek krajiny a na základě viděného vyjadřovat přídavná jména, která je v souvislosti s elementy na obrázku napadne. Nebo se pokusí charakterizovat osobu, kterou uvidí na předloženém obrázku v dané situaci. Možností je mnoho. Stejným způsobem jde pracovat také s audionahrávkou nebo videonahrávkou.

Jednoznačně užitečnou aplikací na rozvoj slovní zásoby je Popiš slovo⁷⁸, která se dá hrát ve dvojicích i v týmech. Ve hře vždy jeden hráč má za úkol co nejlépe popsat pojem zobrazený

⁷¹ Srov. Český jazyk. *FlexiBooks* [online]. Fraus Media, 2018 [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: <https://flexibooks.cz/cesky-jazyk/c-926/>

⁷² Srov. Multimediální interaktivní učebnice český jazyk. *Nová škola* [online]. Brno: Nová škola, 2019 [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: <https://www.nns.cz/blog/multimedialni-interaktivni-ucebnice-cesky-jazyk-a-literatura/>

⁷³ Srov. *Alter* [online]. Alter, 2012 [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: www.alter.cz

⁷⁴ Srov. Piknik slovo. *Google Play* [online]. Google, 2019 [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: <https://play.google.com/store/apps/details?id=com.apnax.wordsnack.csk>

⁷⁵ Srov. Slovo křížek. *Google Play* [online]. Google, 2019 [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: <https://play.google.com/store/apps/details?id=com.wordgame.puzzle.board.cs>

⁷⁶ Srov. Hledání slov čeština. *Google Play* [online]. Google, 2019 [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: <https://play.google.com/store/apps/details?id=net.malingo.wortsuchesprachen.android.wordsearch>

⁷⁷ Srov. PixWords. *Google Play* [online]. Google, 2019 [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: <https://play.google.com/store/apps/details?id=com.dekovir.pixwords>

⁷⁸ Srov. Popiš slovo. *Google Play* [online]. Google, 2019 [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: <https://play.google.com/store/apps/details?id=com.dekovir.pixwords>

na obrazovce tabletu či mobilního telefonu a druhý hráč (případně ostatní hráči) toto slovo musí uhádnout.

Zajímavý je také nový pořad Hacknutá čeština⁷⁹, který je aktuálně ke shlédnutí na internetové televizi Stream.cz. Pořad vtipně interpretuje současné neologismy. Více takových neologismů lze také spatřit na webu Čeština20⁸⁰, který byl vytvořen týměž autorem. Další zajímavý pořad se nazývá Uzlíky na jazyku⁸¹. V pořadu jazykovědec RNDr. Karel Oliva, Dr. humorně vypráví o vzniku a původu slov. Sledování jeho pořadu by bylo jistě přínosné právě ve výuce o tvoření slov.

6.1.2. Tvarosloví a skladba

Pro procvičování tvarosloví lze použít výše zmíněné vzdělávací portály (Umíme česky, Onlinecviceni.cz, ...), ve kterých lze nalézt různé cvičení a didaktické hry. Pro tvarosloví je velmi užitečný portál Pravopisně.cz⁸², na kterém lze nalézt nejen pravopisná cvičení, ale také cvičení na větné rozbor, a to od určování slovních druhů po skladbu vět a souvětí. Rozsáhlý seznam odkazů na tvaroslovná a skladebná cvičení lze nalézt na webu Čeština4⁸³. Zde lze nalézt také cvičení a testy na pravopis, literaturu i sloh.

Pro tvarosloví a skladbu je vhodné také využít různé vzdělávací aplikace v tabletech či mobilních telefonech. Tvarosloví a skladbu lze procvičit například v aplikaci Česká gramatika⁸⁴ nebo Umíme česky⁸⁵.

Pro expoziční fázi výuky lze pak v rámci nauky o tvarosloví či skladbě využít i různá výuková videa. Ta jsou nejčastěji volně dostupná například na YouTube⁸⁶. Zde je možné prostřednictvím

⁷⁹ Srov. Hacknutá čeština. *Stream.cz* [online]. Seznam.cz, 2019 [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: <https://www.stream.cz/porady/hacknuta-cestina>

⁸⁰ Srov. *Čeština20* [online]. Čeština20, 2019 [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: <https://cestina20.cz/>

⁸¹ Srov. Uzlíky na jazyku. *Stream.cz* [online]. Seznam.cz, 2019 [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: <https://www.stream.cz/porady/uzliky-na-jazyku>

⁸² Srov. *Pravopisně.cz* [online]. Pravopisně.cz, 2019 [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: www.pravopisne.cz/

⁸³ Srov. *Čeština4* [online]. Čeština4, 2019 [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: <https://cestina4.webnode.cz/>

⁸⁴ Srov. Česká gramatika. *Google Play* [online]. Google, 2019 [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: <https://play.google.com/store/apps/details?id=com.holucent.myteachercz>

⁸⁵ Srov. Umíme česky. *Google Play* [online]. Google, 2019 [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: <https://play.google.com/store/apps/details?id=cz.muni.fi.umimecesky>

⁸⁶ Srov. Substantiva - podstatná jména a jejich druhy. *YouTube* [online]. YouTube, 2019 [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=qSeYNrWKaiA>

vyhledávače nalézt ku příkladu videa tematicky se vztahujícím ke slovním druhům, mluvnickým kategoriím, ale také k rozboru vět jednoduchých či souvětí a dalších.

6.1.3. Pravopis

Stejně tak jako tvarosloví i pravopis lze procvičovat prostřednictvím výše zmíněných portálů. Nejvhodnějším portálem pro pravopis je Pravopisně.cz⁸⁷, který obsahuje nejen různá pravopisná cvičení, ale také pravidla českého pravopisu.

Co se týká aplikací, pro pravopis je vhodná například Česká gramatika⁸⁸ (vyjmenovaná slova, koncovky i/y, předložky s/z, psaní ů/ú, ...), Český jazyk- pravopis⁸⁹ (vyjmenovaná slova, psaní i/y), Vyjmenovaná slova⁹⁰, Nauč se pravopis⁹¹ (psaní i/y, bje/bě, vje/vě, mě/mně, s/z, ...). Umíme česky⁹²(velká písmena, psaní ě/je, ...), Pravopis hrou⁹³ (vyjmenovaná slova).

I pro pravopis lze využít internetový server YouTube, kde je například ke zhlédnutí video s názvem „7 chytáků v pravidlech českého pravopisu“⁹⁴, „Jak psát správně mě a mně“⁹⁵, „Maturita z češtiny – didaktický test: čárky-procvičení“⁹⁶ a další zajímavá videa.

⁸⁷ Srov. *Pravopisně.cz* [online]. Pravopisně.cz, 2019 [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: www.pravopisne.cz/

⁸⁸ Srov. Česká gramatika. *Google Play* [online]. Google, 2019 [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: <https://play.google.com/store/apps/details?id=com.holucent.myteacher.cz>

⁸⁹ Srov. Český jazyk - pravopis. *Google Play* [online]. Google, 2019 [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: <https://play.google.com/store/apps/details?id=com.pmqsoftware.languagerules>

⁹⁰ Srov. Vyjmenovaná slova. *Google Play* [online]. Google, 2019 [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: <https://play.google.com/store/apps/details?id=com.tomasjerabek.vyjmenovanaslova>

⁹¹ Srov. Nauč se pravopis. *Google Play* [online]. Google, 2019 [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: <https://play.google.com/store/apps/details?id=nauc.se.cesky>

⁹² Srov. Umíme česky. *Google Play* [online]. Google, 2019 [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: <https://play.google.com/store/apps/details?id=cz.muni.fi.umimecesky>

⁹³ Srov. Pravopis hrou: Vyjmenovaná slova. *Google Play* [online]. Google, 2019 [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: <https://play.google.com/store/apps/details?id=com.appholk.pravopishrou>

⁹⁴ Srov. 7 chytáků v pravidlech českého pravopisu - ZeptejSeFilipa (72. díl). *YouTube* [online]. YouTube, 2019 [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=mC2KiByCYc8>

⁹⁵ Srov. Jak psát správně mě a mně. *YouTube* [online]. YouTube, 2019 [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=dFhOVdd_ScI&t=14s

⁹⁶ Srov. Maturita z češtiny - didaktický test - 44. lekce: Čárky - procvičení - Tomáš Ficza. *YouTube* [online]. YouTube, 2019 [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=1PCMTuYhgBU>

6.2. Literární výchova

6.2.1. Čtení

Při četbě je zapotřebí sledovat a rozvíjet u žáků čtení praktické, věcné, kritické a prožitkové. Podpora ICT by tedy ve slohu měla spočívat v rozvoji čtenářských kompetencí, tedy ke správné technice čtení, k využívání četby pro získání informací i k jejímu kritickému hodnocení.

Webový portál Včelka⁹⁷ nabízí aplikaci podporující správnou techniku čtení u žáků předškolního i školního věku. Především je určena pro žáky s diagnostikovanou dyslexií, ale také pro žáky, kteří se potřebují zdokonalit ve čtení. Aplikace je volně dostupná všem rodičům i školám, a to na všech známých platformách. Stačí mít pouze vhodné ICT, které má v sobě zabudován mikrofon. Aplikace totiž kontroluje techniku čtení právě díky správné výslovnosti textu, což je možné pouze s přítomností mikrofonu.

Zajímavou možností, jak se zlepšit ve čtení, je web Nauč se číst⁹⁸, který interaktivní cestou provází žáky základní technikou čtení. Web je zaměřen především na správnou techniku čtení samohlásek i některých problémových slabik (slabiky na M, L, P, S, J, T). Žák si jednoduše zvolí, kterou kategorii si chce procvičit, a ihned procvičovat výslovnost. Cvičení jsou také namluvená česky, a to dětským hlasem, což může být pro žáky přirozenější.

Velmi přínosným je také web Cvičení-testy⁹⁹, na kterém lze mimo jiné nalézt různá cvičení na techniku čtení i jeho porozumění. Web má svou alternativu také na sociální síti Facebook¹⁰⁰, kde autorka sdílí různé didaktické materiály, ale i aplikace podporující čtenářskou gramotnost. Takovou aplikací je například Voice Dream Reader¹⁰¹ fungující na platformách iOS a Android. Tato čtečka knih je vhodná pro dyslektiky, čte srozumitelně se správnou intonací v češtině. Čtečka však stojí necelých 300 Kč, kvůli čemuž si mnozí její zakoupení rozmyslí.

E-knihy jsou velkým přínosem, neboť si tak žáci mohou stáhnout všechny své oblíbené knihy do jednoho kompaktního zařízení a nemusí se tak nosit s těžkými knihami. E-knihy lze stáhnout

⁹⁷ Srov. Včelka [online]. Rozečtise, 2019 [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: <https://www.vcelka.cz/>

⁹⁸ Srov. Nauč se číst [online]. Nauč se číst, 2019 [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: <http://www.naucsecist.cz/>

⁹⁹ Srov. Čtení. Cvičení-testy [online]. Cvičení-testy, 2019 [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: <http://cviceni.testy.sweb.cz/cteni.htm>

¹⁰⁰ Srov. Cvičení-testy. Facebook [online]. Facebook, 2019 [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/Cvi%C4%8Den%C3%AD-testy-850919731693423/>

¹⁰¹ Srov. Voice Dream reader. Google Play [online]. Google, 2019 [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: <https://play.google.com/store/apps/details?id=voicedream.reader>

prakticky ihned a stojí méně než knihy tištěné, jelikož odpadají náklady za tisk, skladování a další. Další výhodou e-knih je, že lze dle potřeby měnit velikost textu písma, nebo si nechat text přečíst softwarem. V případě četby odborné knihy je rovněž předností e-knih možnost vyhledávání, které urychlí jakoukoliv práci s informacemi. E-knihy lze číst za pomoci specializovaných čteček nebo aplikací v tabletech, mobilních telefonech či počítačích. Při výběru vhodného hardwaru pro čtení e-knih je však zapotřebí dbát na zařízení s kvalitní redukcí modrého světla (pro šetření očí).

ICT lze do literární výchovy zapojit jako vizuální prostředek, a to tak, že učitel promítne žákům za pomoci ICT obrázek typický pro určité literární dílo, načež žáci budou popisovat, co na obrázku vidí, jaké z něj mají pocity a o čem si myslí, že by mohl být příběh z obrázku. Takto bude vedena diskuse mezi žáky, do které bude učitel vstupovat pouze svými doplňujícími dotazy. Následně učitel žákům vysvětlí, z jakého díla byl obrázek vyjmut a společně s žáky si přečtou ukázkou z díla. Po četbě budou žáci opět vést diskusi, ve které budou vyjadřovat své názory na obrázek i ukázkou, zda se jejich původní dojem shodoval s příběhem či odpovídali dle jejich názoru obrázek děje úryvku.

6.2.2. Poslech literárních textů

Některým žákům je obtížné přiblížit čtenářství jako prožitek a cestu zábavy či inspirace. Pro ty, kterým čtení knih nevyhovuje, nebo je nezajímá, jsou vhodnou alternativou audioknihy. Přestože existují i filmové adaptace některých děl, audioknihy jsou mnohem věrohodnější variantou jejich interpretace. U filmů často dochází k vlastní interpretaci díla režisérem, který do filmu vloží také své tvůrčí schopnosti. Pak však dochází ke zkreslení informací a mnohdy se stává, že film s předloženou knihou nekoresponduje.

Audioknihy jsou tedy věrnější alternativou knih a oproti knihám je možné s sebou mít třeba i stovky audioknih, aniž by to pro nás bylo fyzicky náročné, což by v případě knih v takovém množství nebylo možné. Starší, avšak stále fungující, metodou získání audioknih je kupování audioknih na CD. To je možné téměř ve všech knihkupectvích. Nejčastější metodou získání

audioknih je však jejich stáhnutí, a to prostřednictvím vybrané aplikace podporující audioknihy. Takovou aplikací je například Alza Media¹⁰², Audioteka¹⁰³ či Audiolibrix¹⁰⁴.

6.2.3. Tvořivá činnost

Pro tvořivou činnost žáků má ICT ve výuce literární výchovy snad největší využití. Využití kancelářských balíčků pro tvorbu prezentací či za pomoci textových editorů vytvořit podklad pro referát o literárním díle, pro zaznamenání podvojných deníků či pro tvorbu slohové práce je ve výuce ČJL zcela běžné. Proto se i tato podkapitola bude zabývat dalšími ICT vhodnými do vzdělávání, a to se zaměřením na tvořivou činnost žáků.

Jako vhodné audiovizuální využití ICT je puštění žákům video s ukázkou díla (filmové, či divadelní ztvárnění), na jejímž základě žáci provedou rozbor. Učitel také může žákům pustit dokument o vybraném autorovi či dané epoše. Zde je potřeba zvolit vhodné video, aby bylo pro žáky zvlášť zajímavé a nenudili se. Takovým videem může být například pořad Dějiny udatného českého národa (autorem animovaného krátkometrážního filmu Pavel Koutský), jehož jednotlivé epizody lze zhlédnout na YouTube¹⁰⁵.

V rámci projektové činnosti pak učitelé mohou propojit literární výchovu s informační výchovou, a to zadáním projektu, ve kterém žáci natočí krátký skeč, který bude reakcí na vybrané literární dílo, či bude objasňovat konkrétní literární pojmy či epochy. Natočené video by pak žáci upravili v hodinách informační výchovy a v literární (či slohové a komunikační) výchově by byla natočená videa rozebrána, a to nejen z hlediska mluveného projevu, ale také z hlediska výstižnosti, přesnosti a humorného podání zvoleného tématu. Tento návrh je však pouze orientační. Kvalitní učitel jistě dokáže tento model rozvinout o další efektivní prvky. S projektem například je často spojována soutěživost o nejlepší tvorbu. Učitel by tak mohl do projektu zapojit kromě známek také určitý typ výhry, která by byla pro žáky motivací. Například by si výherní tým mohl zvolit, kam třída pojedete na exkurzi (s ohledem

¹⁰² Srov. Alza Media. *Google Play* [online]. Google, 2019 [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: <https://play.google.com/store/apps/details?id=cz.alza.media>

¹⁰³ Srov. Audioteka. *Google Play* [online]. Google, 2019 [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: <https://play.google.com/store/apps/details?id=pl.k2.droidoaudioteka>

¹⁰⁴ Srov. Audiolibrix. *Google Play* [online]. Google, 2019 [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: <https://play.google.com/store/apps/details?id=com.audiolibrix.android>

¹⁰⁵ Srov. KOUTSKÝ Pavel. *YouTube* [online]. YouTube, 2019 [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/channel/UCCt8ZuhBWud7EPkFN8vcdaQ>

na ČJL a ICT – například návštěva pražského Googlu a Klementina mimo jiné za účelem poznání archivace a vyhledávání různých informací).

Tvořivá činnost v literatuře spočívá nejčastěji v tvorbě vlastních textů. Ty kromě ručního psaní či psaní v textovém editoru mohou být tvořeny také díky znalosti tvorby webových stránek či blogů (využití záleží na schopnostech žáků). Žáci si tedy mohou založit blog, na kterém budou sdílet své čtenářské poznatky z četby, či psát zde články v rámci slohu (sloh publicistický).

V případě, že by žáci nesouhlasili se zveřejňováním svých prací, je alternativní možností odevzdávat své čtenářské deníky prostřednictvím LSM, školní agendy či své práce ukládat do své složky na školním síťovém disku. Přehled přečtených knih by pak mohl vypadat například takto:

Seznam přečtených knih						
	Autor	Název knihy	Začátek četby	Konec četby	Hodnocení (1-5) *	Poznámky
1.						
2.						
3.						
...						

*Hodnocení jako ve škole, 1=výborná, 5=hrozná

Tabulka 2: Přehled přečtených knih

Jako reakci na četbu mohou žáci také použít e-mailovou komunikaci. Žáci by tak například dostali za domácí úkol napsat mail hlavní postavě z literární ukázky. Tento mail však ve skutečnosti pošlou na e-mailovou adresu učitele.

Pro aktivizaci žáků lze využít také různých aplikací. Například aplikace Creaturecreator¹⁰⁶ je zábavnou metodou pro vytvoření nových zvířat/příšerek. Aplikaci může učitel zahrnout

¹⁰⁶ Srov. The Underland Chronicles: Creature creator. *Scholastic* [online]. 2019 [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: <http://www.scholastic.com/underlandchronicles/creaturecreator.htm>

do výuky například po četbě dobrodružné či fantasy literatury. Žáci se mohou pokusit na základě ukázky vytvořit mýtická stvoření.

Zábavnou formou tvořivé činnosti je jistě také tvorba vlastních komiksů. Žáci například po četbě Foglarových Rychlých šípů mohou být vyzváni učitelem, aby se sami pokusili vytvořit komiks s těmito postavami, či dokončili příběh. Aby tvorba žáky opravdu bavila, je vhodné zapojit do výuky aplikace na tvorbu komiksů. Jmenovitě sem patří například Comic and Meme Creator¹⁰⁷ nebo třeba Kreslený kreslír¹⁰⁸.

6.2.4. Literární teorie a historie

Ačkoliv se může zdát, že ICT bude obtížné zapojit do výuky literární teorie a historie, opak je pravdou. Samozřejmě i zde lze využít interaktivní tabuli v rámci fixační či verifikační fáze výuky, a to tak, že si učitel nejprve připraví literární pojmy, které žáci budou následně na tabuli přesouvat do správných skupin (skupiny: žánr, druh, pojem, epocha). To je však pouze jedno z mnoha možností využití interaktivní tabule. Pokud se učitel českého jazyka a literatury seznámí s množstvím využití interaktivní tabule, pak záleží pouze na kreativitě učitele, neboť právě interaktivní tabule je vhodná k nejrůznějším motivačním a aktivizačním činnostem.

V literární teorii také mohou žáci využít vzdělávací aplikace, jako například Český jazyk – literatura¹⁰⁹, která obsahuje základní literární pojmy a epochy od počátků světového písemnictví po české baroko. Kvalitně a přehledně zpracovaný souhrn literárních pojmů jde také nalézt v aplikaci Literární termíny¹¹⁰. Termíny v aplikaci jsou velmi dobře zpracovány například pro maturanty. Jsou zde nejen vysvětlivky pojmu, ale také konkrétní příklady využití těchto pojmů v praxi. Základní informace o vybraných autorech mohou mít žáci také ihned díky aplikaci Taháky do kapsy¹¹¹.

¹⁰⁷ Srov. Comic & Meme Creator. *Google Play* [online]. Google, 2019 [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: <https://play.google.com/store/apps/details?id=com.tiltedchair.cacomix>

¹⁰⁸ Srov. Kreslený kreslír. *Google Play* [online]. Google, 2019 [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: <https://play.google.com/store/apps/details?id=com.csmart.cartooncomic.stripmaker>

¹⁰⁹ Srov. Český jazyk - literatura. *Google Play* [online]. Google, 2019 [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: <https://play.google.com/store/apps/details?id=cz.svoboda.cjliteraturademo>

¹¹⁰ Srov. Literární termíny. *Google Play* [online]. Google, 2019 [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: https://play.google.com/store/apps/details?id=com.do_apps.catalog_892

¹¹¹ Srov. Taháky do kapsy. *Google Play* [online]. Google, 2019 [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: <https://play.google.com/store/apps/details?id=com.student.kzmvwkwfxmcjnhog>

Hravou formou si žáci mohou otestovat své vědomosti díky aplikaci Učivo hrou¹¹², ve které si procvičí znalost autorů a děl. Aplikace navíc není určena pouze pro procvičování literatury, ale také pro další předměty, jako je zeměpis, chemie, dějepis či matematika. Další možností procvičování se v literární teorii je Vědomostní kvíz¹¹³ či kvíz Mozkovna¹¹⁴.

6.3. Komunikační a slohová výchova

V komunikační a slohové výchově je kladen důraz na to, aby se u žáků rozvíjelo čtení, naslouchání, mluvený projev a psaný projev. Možnosti využití ICT pro rozvoj čtení byly popsány výše.

6.3.1. Naslouchání

Žáci se učí naslouchat po stránce praktické, věcné, kritické a zážitkové. Žáci jsou tedy vedeni k tomu, aby byli schopni pozorně, soustředěně a empaticky zaznamenat slyšené a na tomto základě dávat podnět k jednání, reagovat a vyjádřit své emoce. Žáci by se rovněž měli naučit kritickému naslouchání, aby tak byli schopni posoudit komunikační záměr mluvčího a rozlišit tak fakta od dezinformací či manipulativního působení projevu.

Co se týče naslouchání, učitel do výuky může zapojit také různé audionahrávky, které budou pro žáky podnětem k určité činnosti. O tom již bylo psáno také v kapitole 6.2.3. Tvořivá činnost. Učitel však také může využít audionahrávek za účelem rozvoje kritického myšlení a vyjadřování emocí. Učitel například žákům pustí ve výuce Smetanovu Vltavu a žáci se budou snažit popsat, o čem podle nich byla hudba. Mohou nejprve vyjadřovat pouze jednotlivá slova či emoce, které při poslechu pociťovali, a následně provedou krátký popis. Nakonec by učitel žákům prozradil autora a dílo a vysvětlil by jim pravý smysl této hudby. Žáci by pak mohli posoudit, jak se jejich interpretace shodovala či odlišovala od záměru autora.

¹¹² Srov. Učivo hrou - zeměpis, dějepis, chemie, literatura. *Google Play* [online]. Google, 2019 [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: <https://play.google.com/store/apps/details?id=com.appholk.ucivohrou>

¹¹³ Srov. Vědomostní kvíz. *Google Play* [online]. Google, 2019 [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: <https://play.google.com/store/apps/details?id=czech.quiz>

¹¹⁴ Srov. Mozkovna. *Google Play* [online]. Google, 2019 [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: <https://play.google.com/store/apps/details?id=air.cz.fit.paska.fishtrone>

Pro rozvoj pozorného naslouchání vedoucího k diskusi je další možností Zapojení ICT ve výuce. Učitel tak například pustí žákům vybrané audio z Mluveného slova¹¹⁵ nebo z Radiotéky¹¹⁶, kdy se žáci po poslechnutí ukázky pokusí o její interpretaci a povedou mezi sebou diskusi. Tak lze rozvíjet mimo jiné i kritické naslouchání žáků.

6.3.2. Mluvený projev

Žáci se v rámci slohové a komunikační výchovy učí také základy mluveného projevu. Při mluveném projevu je třeba dbát na správnou výslovnost, intonaci, dýchání, gesta a mimiku, a to vždy se zohledněním komunikační situace (jinak bude vypadat formální a jinak neformální projev). Pro předem připravený projev lze podpořit ICT, a to například tvorbou zajímavé prezentace či písemnou přípravou za pomoci textového editoru.

U žáků předškolního věku či žáků nižších ročníků základních škol je vhodné trénovat jejich správnou výslovnost. Tuto činnost podporují různé aplikace, jako výše zmíněné aplikace Včelka a Nauč se číst. Vhodné jsou ale také aplikace Logopedie 1¹¹⁷ nebo Mludvídek¹¹⁸. Aplikace Mludvídek hravou formou rozšiřuje u dětí slovní zásobu a rozvíjí jejich logické myšlení. Logopedie 1 je edukační software přímo zaměřený na procvičování výslovnosti jednotlivých hlásek. I tato aplikace je hravá a zajímavá. Děti se hlásky učí za pomoci obrázků.

Logopedická cvičení také nabízí Cvičebnice výslovnosti¹¹⁹ od nakladatelství Fraus, která poskytuje podporu pro výuku zvukové stránky jazyka a kultivaci mluveného projevu. Obsahuje teoretické výklady i cvičení, při nichž upozorňuje na možné chyby při výslovnosti.

Mluvený projev souvisí s nasloucháním, a to tak, že je potřeba informace nejen sdělovat, ale také je vnímat, poslouchat, abychom je následně dokázali kriticky posoudit, přijmout, či odmítnout a dále je reprodukovat. Z tohoto důvodu bychom i sem mohli zařadit různé

¹¹⁵ Srov. České mluvené slovo. *Google Play* [online]. Google, 2019 [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: <https://play.google.com/store/apps/details?id=com.andromo.dev254572.app551810>

¹¹⁶ Srov. Radiotéka: audioknihy do kapsy. *Google Play* [online]. Google, 2019 [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: <https://play.google.com/store/apps/details?id=cz.rozhlas.audioknihy>

¹¹⁷ Srov. Logopedie 1: procvičování výslovnosti. *Google Play* [online]. Google, 2019 [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: <https://play.google.com/store/apps/details?id=com.pmqsoftware.logopedie.cz1>

¹¹⁸ Srov. Mludvídek. *Google Play* [online]. Google, 2019 [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: <https://play.google.com/store/apps/details?id=com.talkiebear.mluvidek>

¹¹⁹ Srov. Cvičebnice výslovnosti češtiny. *FlexiBooks* [online]. Fraus Media, 2019 [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: <https://flexibooks.cz/cvicebnice-vyslovnosti-cestiny/d-77741-c-926/#.XJeXrihKhPY>

zvukové soubory (audioknihy, audionahrávky, ...), které si žáci poslechnou a na základě poslechu kriticky zhodnotí a budou o ní diskutovat, či se pokusí o její interpretaci.

Z hlediska reakce na vizuální podněty je vhodné i do slohové a komunikační výchovy zahrnout projekci obrázků, na jejichž základě by žáci diskutovali o alternativách příběhu vztahujícímu se k obrázku. Případně by na zvoleném obrázku mohl být člověk v konkrétní situaci a žáci by se pokusili o jeho charakteristiku. Podobně mohou žáci reagovat na audiovizuální prostředek, a to v podobě divadelní či filmové adaptace literárního díla. Zde by se žáci mohli pokusit nejen o vlastní interpretaci ukázky, ale také například o charakteristiku konkrétní postavy z ukázky.

Ve vyšších ročnících základních škol je však vhodné rozvíjet mluvený projev kvalitativněji. Často se stává, že si žáci v hlavě představují svůj projev, avšak při konkrétní realizaci projevu dochází k nervozitě, zakoktávání se, vzniku parazitujících výrazů či úplnému odmlčení. Občas si žáci ani neuvědomují, že dané chyby v rámci svého výstupu projeví. Proto je dobré do výuky zapojit videokameru, díky které učitel žáky při projevu natočí a následně jim jejich výstupy ukáže a objasní jejich chyby. Učení se chybou podporuje osobní rozvoj žáků. Když žáci spatří vlastní chyby, uvědomí si jejich existenci a budou se snažit více se jim vyvarovat. Zároveň si uvědomí svá gesta a mimiku, o které doposud nemuseli tušit.

Stejně tak mohou žáci například natočit svůj projev v rámci projektové činnosti. Výše již byl podobný způsob propojení ICT s ČJL navržen. Tentokrát je podáván návrh na propojení ICT a mluveného projevu v rámci slohové a komunikační výchovy. Žáci by například mohli mít za úkol natočit ve skupinkách vzdělávací video na vybrané slohové téma. Ve výuce IKT (informační a komunikační výchovy) by žáci opět video upravili (sestříhali, vyvážili zvuk, ...) a ve výuce slohové a komunikativní by si společně své výstupy rozebrali s učitelem.

Další alternativou je streamování videa (např. díky aplikaci Microsoft Stream¹²⁰). Žáci by opět natáčeli videa, na kterých by prezentovali zvolené téma. Například by si žáci zahráli na prodejce a jejich cílem by bylo přimět ostatní ke koupi svého produktu. Ostatní žáci by se v průběhu streamování snažili vystupujícímu oponovat a doptávat se, proč by si měli koupit zrovna tento produkt. Tak by se žáci rozvíjeli především v komunikačních dovednostech. Zkušený řečník by měl mít nejen dobře nastudovaný předem připravený projev, ale měl mi umět také pohotově reagovat na nečekané podněty. Zároveň by si žáci uvědomili, že publicistický styl se nemusí

¹²⁰ Srov. Microsoft stream. *Microsoft* [online]. Microsoft, 2019 [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: <https://products.office.com/cs-cz/microsoft-stream>

použit pouze v písemné podobě, jako je článek, fejeton či inzerát, ale také v mluvené podobě, ve které se v současné době stále více přesouváme do online prostředí.

V rámci využití informačních a komunikačních technologií ve slohové a komunikační výchově je pozoruhodnou možností využití aplikací umožňující tvorbu podobizen lidí. Za využití tabletů, mobilních telefonů či počítačů a vhodného softwaru jako jsou například aplikace Police Mable Tool¹²¹, FlashFace Free¹²² nebo Identikit¹²³, lze ve slohové výchově procvičovat styl popisný a zároveň rozvíjet komunikační dovednosti žáků, ale také například paměť. Tyto aplikace lze ve výuce použít jako motivace i aktivizace žáků. Konkrétní příklady využití těchto ICT:

- 1) **Párová výuka:** Žáci budou rozděleni do dvojic. Vždy si jeden z dvojice vylosuje obrázek člověka a pokusí se ho co nejlépe popsat svému kamarádovi. Ten se pokusí podle popisu vytvořit podobiznu člověka za pomoci jedné z výše zmíněných aplikací. Výsledný výtvar se porovná s původním obrázkem a žáci společně s učitelem zhodnotí vzájemnou spolupráci žáků i popisné schopnosti popisujícího žáka.
- 2) **Skupinová výuka:** Žáci budou rozděleni do skupin po 4-5. Každá skupina bude mít jeden tablet a zadán vlastní obrázek osoby. Všichni žáci budou mít nejprve 2 minuty na zapamatování si obrázku a následně, po odebrání obrázku, budou v aplikaci vytvářet podobiznu člověka na základě vlastní paměti. V závěru všichni žáci porovnájí původní obrázky se svými výtvarmi.

Stejně tak lze k popisu využít i další aplikace, a to například Room Creator Interior Design¹²⁴. Vybraný žák bude například popisovat svůj dětský pokoj, který má doma, a ostatní žáci ho budou tvořit v aplikaci. Další variantou popisu místnosti může být aplikace Planner 5D Home and Interior Desing Creator¹²⁵ nebo aplikace v češtině 3D Plánovač pokojů-návrh

¹²¹ Srov. Police Mobile Tool N1. *Google Play* [online]. Google, 2019 [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: <https://play.google.com/store/apps/details?id=com.mlabeca.police.tool.n1>

¹²² Srov. FlashFace Free. *Google Play* [online]. Google, 2019 [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: <https://play.google.com/store/apps/details?id=de.brigert.free>

¹²³ Srov. Identikit. *Google Play* [online]. Google, 2019 [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: <https://play.google.com/store/apps/details?id=com.trul.Identikit>

¹²⁴ Srov. Room Creator Interior Design. *Google Play* [online]. Google, 2019 [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: <https://play.google.com/store/apps/details?id=com.midasapps.roomcreator>

¹²⁵ Srov. Planner 5D - Home & Interior Design Creator. *Google Play* [online]. Google, 2019 [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: <https://play.google.com/store/apps/details?id=com.planner5d.planner5d>

interiérů¹²⁶. Zejména poslední jmenovaná aplikace je velmi vhodná do školního prostředí, neboť je velmi intuitivní a žáci se tak s ní velmi rychle naučí pracovat.

Tato výuka je vhodná pro žáky 2. stupně základních škol a vyšších stupňů. Pro žáky 1. stupně ZŠ je pro procvičování komunikačních dovedností vhodnější variantou Creature Creator¹²⁷, díky které si opět žáci mohou vyzkoušet své popisné dovednosti. I zde by žáci mohli být rozděleni do dvojic či skupin, ale také by aplikace mohla být využita v rámci hromadné výuky, kdy by vždy jeden žák popisoval stvoření, které má na mysli, a ostatní žáci by se pokusili toto stvoření v aplikaci vytvořit.

6.3.3. Písemný projev

U písemného projevu je zapotřebí učit žáky psát spisovně a srozumitelně s ohledem na komunikační situaci (např. formální a neformální dopis). Na prvním stupni ZŠ se žáci učí také správné technice psaní (čitelnost, úhlednost, přehlednost textu). I technika psaní lze podpořit za pomoci ICT. ICT se ve slohové a komunikační výchově objevují také v rámci slohových žánrů, zejména se jedná o sloh publicistický (psaní blogu, fejetonu, inzerátu ...) a sloh administrativní (formální dopis, e-mail, ...).

Jak bylo psáno výše (kap. 6.2.3. Tvořivá činnost), tvořivé psaní lze podpořit například psaním webu či blogu. Blog je jednou z možností, jak mohou žáci odevzdávat své slohové práce. Je však zapotřebí dbát na to, aby blogová činnost zcela nevytlačila běžné psaní slohových prací na papír. Psaní online prací má značnou výhodu v možnosti automatické korektury, ať již korekturu podporuje samotný blog, či si žáci text nejprve napíší v textovém editoru s automatickou korekturou. Žáci by pak slepě spoléhali na techniku a přestali si uvědomovat svých chyb. O využití blogu jako možnosti slohové výuky je proto vždy zapotřebí nejprve promyslet důsledky. Jelikož se blog (stejně tak jako web) tvoří v online prostředí, které je veřejné, měli bychom tuto činnost považovat za publikační, a tedy blog zařadit do publicistického stylu a psaní blogu využívat spíše v rámci tohoto stylu.

V elektronické podobě lze psát také soukromé zprávy a dopisy (formální či neformální), a proto můžeme propojit ICT se stylem administrativním. Obzvláště v současné době, ve které se stále více podávají administrativní dokumenty v elektronické podobě. Ve slohové výchově tak žáci

¹²⁶ Srov. 3D plánovač pokojů - návrh interiéru. *Google Play* [online]. Google, 2019 [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: <https://play.google.com/store/apps/details?id=com.icandesignapp.all>

¹²⁷ Srov. The Underland Chronicles: Creature creator. *Scholastic* [online]. 2019 [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: <http://www.scholastic.com/underlandchronicles/creaturecreator.htm>

mohou psát například elektronické žádosti, životopisy, ale i elektronické zprávy. Korektní psaní formálních elektronických dopisů lze nejlépe vysvětlit za pomoci e-mailových služeb. Žáci tak například budou mít za úkol napsat poptávku, objednávku, či naopak reklamaci prodejci, dopis řediteli, žádost nebo také motivační dopis potenciálnímu zaměstnavateli. Díky tomu se žáci naučí psát různé formy korespondence a také se lépe zorientují v administrativních dokumentech.

Rovněž ve slohové výchově lze použít ICT jako vizuální, audio či audiovizuální prostředky. Jak bylo psáno výše (kap. Mluvený projev, kap. Slovní zásoba). Učitel ve výuce může použít obrázek, video či audionahrávku, na jejímž základě žáci nejprve vypíší vhodná přídavná jména a následně napíší charakteristiku na hlavní postavu z ukázky.

Závěr

Cílem diplomové práce bylo zjistit, zda a případně jak učitelé českého jazyka a literatury využívají informační a komunikační technologie ve výuce, a na základě výsledků z dotazníkového šetření provést návrh vhodného řešení pro zlepšení této situace.

Teoretická část práce byla zaměřena na informační a komunikační technologie ve vzdělávacím prostředí obecně, a to z pohledu kybergogiky, digitální extenze Bloomovy taxonomie, ale hlavně z hlediska požadavků RVP. Následně byla přiblížena aktuální situace českého školství v oblasti ICT, možnosti ICT podpory pedagogů a komunity podporující osobní rozvoj pedagogů. Nakonec byla explikována implementace ICT do vzdělávacího oboru český jazyk a literatura.

Ve výzkumné části bylo použito dotazníkové šetření, které bylo předáno k vyplnění učitelům českého jazyka a literatury působících na základních a středních školách. Z výzkumu bylo zjištěno, že učitelé českého jazyka a literatury využívají ICT, avšak spíše v podobě využití kancelářských balíčků.

Na základě zjištěných údajů z empirické části byla praktická část zaměřena na konkrétní návrhy pro implementaci informačních a komunikačních technologií do výuky českého jazyka a literatury. Integrace ICT byla rozdělena na jednotlivé složky výuky, a to na jazykovou výchovu, literární výchovu a slohovou a komunikační výchovu. V každé ze složek pak bylo využití ICT zaměřeno již na konkrétní učivo.

Veškeré návrhy v diplomové práci jsou pouze orientační a měly by pro pedagogy být inspirací pro ozvláštňování výuky, čímž zároveň dojde k větší motivaci a aktivizaci žáků. Diplomová práce není určena k nabádání pedagogů, aby ICT užívali denně, a to po celou dobu vyučovací hodiny, neboť pak by ICT nebyly pro žáky nijak výjimečné a zevšednily by se jim. Proto je zapotřebí, aby si každý učitel nejprve dobře promyslel, za jakým účelem a jak často chce ICT integrovat do výuky. Výše zmíněné návrhy tedy představují tvůrčí vnuknutí pro oživení mnohdy jinak nezajímavých témat.

Příloha: Dotazník

Využití informačních a komunikačních technologií ve výuce českého jazyka a literatury

Vážení respondenti, vážené respondentky,

Jsem studentkou druhého ročníku navazujícího magisterského programu Pedagogické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci. Obracím se na Vás s žádostí o vyplnění krátkého dotazníku, který mi poslouží jako podklad pro diplomovou práci na téma: "Využití informačních a komunikačních technologií ve výuce českého jazyka a literatury". Tato práce je zaměřena na učitele českého jazyka a literatury a jejich využívání informačních a komunikačních technologií (ICT) ve vzdělávacím procesu.

Pro ujasnění významu ICT přikládám stručnou definici: ICT jsou veškeré informační a komunikační technologie zahrnující jak hardwarové komponenty (počítače, tablety, interaktivní tabule, ...), tak softwarová vybavení (operační systémy, aplikace, internetové vyhledávače, ...), která lze využít pro komunikaci a práci s informacemi.

Dotazník je zcela anonymní a zabere maximálně 10 minut.

Předem Vám děkuji za Vaši ochotu a čas.

Bc. Lenka Winterová

*Povinné pole

1. Kde vyučujete český jazyk a literaturu? *

Označte jen jednu elipsu.

- Na 1. stupni ZŠ
- Na 2. stupni ZŠ
- Na střední škole, na gymnáziu.

2. Do jaké věkové kategorie patříte? *

Označte jen jednu elipsu.

- Do 30 let.
- 31- 40 let.
- 41-50 let.
- Nad 50 let.

3. Jakou máte praxi v oboru? *

Označte jen jednu elipsu.

- Méně než 3 roky.
- 4-10 let.
- Více než 10 let.

4. Za jakým účelem je podle Vás vhodné využívat ICT ve výuce? *

Zaškrtněte všechny platné možnosti.

- Pro zpestření výuky.
- Pro zvýšení efektivity výuky.
- Pro zvýšení motivace žáků.
- Pro aktivizaci žáků.
- Jiné: _____

5. ICT ve vzdělávacím prostředí je dobré využít: *

Zaškrtněte všechny platné možnosti.

- V rámci motivační fáze hodiny.
- V rámci expoziční fáze hodiny (prezentace, ...).
- V rámci upevňování učiva.
- V rámci opakování, verifikace.
- V rámci domácí přípravy (e-learning, ...).
- Pro komunikaci s žáky a rodiči.
- Jiné: _____

6. Jak jste spokojen/a se svým aktuálním poznáním v oblasti ICT? *

Označte jen jednu elipsu.

	1	2	3	4	5	
Naprosto spokojen/a.	☐	☐	☐	☐	☐	Naprosto nespokojen/a.

7. Jaké jsou vaše aktuální znalosti či dovednosti v oblasti ICT? *

Zaškrtněte všechny platné možnosti.

- Žádné.
- Využívám ICT pro osobní, profesionální rozvoj (webináře, online kurzy, vzdělávací portály, ...).
- Využívám ICT pro přípravy na vyučovací hodiny.
- Využívám ICT pro komunikaci s žáky, rodiči, kolegy.
- Využívám ICT ve výuce českého jazyka a literatury.
- Ovládám základní dovednosti v oblasti správy ICT (odstraním vir z počítače, starám se o preventivní údržbu, ...).
- Ovládám pokročilé dovednosti v oblasti správy ICT (zvládám vyměnit hardwarové komponenty, ovládám programovací jazyky, ...).
- Zním aktuální vzdělávací trendy v oblasti ICT.
- Umím pracovat s elektronickými učebnicemi, vzdělávacími aplikacemi, nástroji, ...
- Jiné: _____

8. Jakých znalostí či dovedností v oblasti ICT byste chtěl/a dosáhnout? *

Zaškrtněte všechny platné možnosti.

- Žádných, jsem spokojen/a se svým aktuálním poznáním.
- Schopnost využívat ICT pro osobní, profesionální rozvoj.
- Schopnost využívat ICT pro přípravy na vyučovací hodiny.
- Schopnost využívat ICT pro komunikaci s žáky, rodiči, kolegy.
- Schopnost využívat ICT ve výuce českého jazyka a literatury.
- Schopnost základní správy ICT (odstraním vir z počítače, starám se o preventivní údržbu, ...).
- Schopnost pokročilé správy ICT (zvládám vyměnit hardwarové komponenty, ovládám programovací jazyky, ...).
- Znalost aktuálních vzdělávacích trendů v oblasti ICT.
- Schopnost pracovat s e-učebnicemi, vzdělávacími aplikacemi, nástroji, ...
- Jiné: _____

9. Jaký je Váš názor na využití ICT ve výuce? *

Zaškrtněte všechny platné možnosti.

- ICT by měly zůstat pouze v rámci předmětů patřících do vzdělávací oblasti informační a komunikační výchova.
- ICT by se měly využívat v rámci průřezových témat a mezipředmětových vztahů, avšak ne ve výuce ČJL.
- ICT by se měly využívat v rámci průřezových témat a mezipředmětových vztahů, a to i ve výuce ČJL.
- ICT by mělo být součástí všech předmětů jako podklad pro přípravu na výuku, zpestření výkladu či jako aktivizační prostředek.
- Jiné: _____

10. Jak často je podle vás vhodné zapojovat ICT do výuky ČJL? *

Označte jen jednu elipsu.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
Pokaždé.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Vůbec.

11. Jakými ICT je vybavena Vaše škola? *

Zaškrtněte všechny platné možnosti.

- Interaktivní tabule.
- Počítače.
- Notebooky.
- Mobilní telefony.
- Tablety.
- Dataprojektor.
- Zpětný projektor (Meotar).
- Interaktivní roboti (Blue-Bot, Sphero, Ozobot, Pro-Bot, ...).
- TV.
- Smart TV.
- 3D tiskárna.
- Tiskárna.
- Kopírka.
- Skener.
- Kamery.
- Fotoaparáty.
- Přehrávače (MP3, CD, DVD, ...).
- Jiné: _____

12. Kde má Vaše škola umístěné ICT? *

Zaškrtněte všechny platné možnosti.

- V počítačové učebně.
- Ve třídě (třídách).
- Ve družině.
- Ve speciální místnosti (školní klub, studovna, knihovna, ...).
- V kabinetech.
- Jiné: _____

13. Využíváte ICT ve výuce českého jazyka a literatury? *

Označte jen jednu elipsu.

- Ano.
- Ne.

14. Jak často využíváte ICT ve výuce českého jazyka a literatury?

Označte jen jednu elipsu.

- Více než 10x za měsíc
- 5x-9x za měsíc.
- 1x-4x za měsíc
- Méně než 1x za měsíc.

15. Jaký hardware využíváte ve výuce českého jazyka a literatury?

Zaškrtněte všechny platné možnosti.

- Interaktivní tabule.
- Počítače.
- Notebooky.
- Dataprojektor.
- Zpětný projektor.
- Tablety.
- Mobilní telefony.
- Kamery.
- Interaktivní roboty.
- Jiné: _____

16. Jaké softwarové pomůcky ve škole využíváte? *

Zaškrtněte všechny platné možnosti.

- E-učebnice.
- Kancelářský balíček (MS Office, Open Office, ...)
- Školní agenda (Škola OnLine, Bakaláři, ...).
- Vzdělávací aplikace pro tablety či mobilní telefony (Nauč se pravopis, Česká gramatika, Školní rozvrh, ...).
- Aplikace vhodné pro vzdělávání na pc (Škola hrou, Zatracená čeština, Gogy čtečka, ...).
- Sociální sítě.
- Elektronická pošta, chat (E-mail, G-mail, Messenger, Whatsapp, ...).
- Jiné: _____

Seznam obrázků

Obrázek 1: Základní schéma kybergogiky	10
Obrázek 2: Model použití ICT jako vzdělávacího stroje.....	17
Obrázek 3: Model ICT jako demonstračního prostředku	17
Obrázek 4: Model použití ICT jako vnitřní paměti učitele	18
Obrázek 5: 15 základních kompetencí učitele 21	30

Seznam grafů

Graf 1:Názor učitelů na využití ICT ve výuce (n=126, celkem odpovědí = 166).....	39
Graf 2: Účel ICT ve výuce (n=126, celkem odpovědí =328).....	40
Graf 3: Využití ICT ve výuce (n=126, celkem odpovědí= 426)	41
Graf 4: Četnost implementace ICT ve výuce (n=126)	41
Graf 5: Spokojenost učitelů se svými schopnostmi v oblasti ICT (n=126).....	42
Graf 6: Aktuální schopnosti učitelů ČJL v oblasti ICT (n=126, celkem odpovědí=564)	43
Graf 7: Požadované schopnosti učitelů ČJL v oblasti ICT (n=126, celkem odpovědí=233) ...	44
Graf 8: ICT pro osobní rozvoj (n=126, celkem odpovědí=406)	45
Graf 9: Software ve škole (n=126, celkem odpovědí=444)	45
Graf 10: Reálný stav využití ICT ve výuce (n=126)	46
Graf 11: Četnost využití ICT ve výuce (n=126).....	47
Graf 12: Hardware ve výuce ČJL (n=126, celkem odpovědí=358)	48
Graf 13: Vybavenost ICT ve školách (n=126, celkem odpovědí=1208).....	49
Graf 14: Umístění ICT ve školách (n=126, celkem odpovědí=384).....	50
Graf 15: Umístění ICT ve školách (n=126, celkem odpovědí=134).....	51

Seznam tabulek

Tabulka 1: Provázanost věku a praxe s nevyužíváním ICT ve výuce ČJL	47
Tabulka 2: Přehled přečtených knih	61

Seznam použitých zkratk

ČJL – Český jazyk a literatura.

DUM – Digitální učební materiály.

ICT – Informační a komunikační technologie (z angl. překladu Information and Communication Technology).

MOOC – masivní online otevřené kurzy (z angl. Massive Online Open Course).

NÚV – Národní ústav pro vzdělávání.

OER – Otevřené vzdělávací zdroje (z angl. Open Educational Resources).

PRIM – Podpora rozvoje infromatického myšlení.

RVP – Rámcové vzdělávací programy.

Seznam použitých zdrojů

7 chytáků v pravidlech českého pravopisu - ZeptejSeFilipa (72. díl). *YouTube* [online]. YouTube, 2019 [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=mC2KiByCYc8>

3D plánovač pokojů - návrh interiéru. *Google Play* [online]. Google, 2019 [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: <https://play.google.com/store/apps/details?id=com.icandesignapp.all>

ALTMANOVÁ, Jitka, FALTÝN, Jaroslav, NEMČÍKOVÁ Katarína a ZELENDOVÁ Eva, ed. *Gramotnosti ve vzdělávání: [příručka pro učitele* [online]. V Praze: Výzkumný ústav pedagogický, 2010 [cit. 2019-03-14]. ISBN 978-80-87000-41-0. Dostupné z: <http://www.vuppraha.rvp.cz/wp-content/uploads/2010/02/Gramotnosti-ve-vzd%C4%9Bl%C3%A1v%C3%A1n%C3%AD1.pdf>

ALTMANOVÁ, Jitka. ICT a ČJ. *Metodický portál RVP* [online]. Praha: Národní ústav pro vzdělávání, 2019 [cit. 2019-02-04]. Dostupné z: <https://clanky.rvp.cz/clanek/a/20689/20589/ICT-A-CJ.html/>

Alter [online]. Alter, 2012 [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: www.alter.cz

Alza Media. *Google Play* [online]. Google, 2019 [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: <https://play.google.com/store/apps/details?id=cz.alza.media>

Asociace češtinářů [online]. ASČ, 2019 [cit. 2019-03-13]. Dostupné z: www.ascestinaru.cz

Audiolibrix. *Google Play* [online]. Google, 2019 [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: <https://play.google.com/store/apps/details?id=com.audiolibrix.android>

Audioteka. *Google Play* [online]. Google, 2019 [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: <https://play.google.com/store/apps/details?id=pl.k2.droidoaudioteka>

BoBrův Spomocník [online]. BoBr, 2019 [cit. 2019-02-04]. Dostupné z: <http://www.spomocnik.net>

BRDIČKA, Bořivoj, NEUMAJER Ondřej a RŮŽIČKOVÁ Daniela. *ICT v životě školy - profil školy 21: metodický průvodce*. Praha: Národní ústav pro vzdělávání, 2012. Evaluační nástroje. ISBN 978-80-87063-65-1.

BRDIČKA, Bořivoj, NEUMAJER Ondřej a RŮŽIČKOVÁ Daniela. Profil Škola21 v roce 2011. *Škola21* [online]. Praha: Národní ústav pro vzdělávání, 2012 [cit. 2019-02-04]. Dostupné

z: https://skola21.rvp.cz/informace/wp-content/uploads/2010/11/Zpr%C3%A1va-P%C5%A021-2011-po-GP_final.pdf

BRDIČKA, Bořivoj. Spomocník 2.0. *Metodický portál RVP* [online]. Národní ústav pro vzdělávání, 2019 [cit. 2019-02-04]. Dostupné z: <https://spomocnik.rvp.cz/clanek/21982/SPOMOCNIK-20.html>

BUŠOVÁ, Lucie. *Využití ICT ve výuce českého jazyka*. Praha, 2011. Disertační práce. Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta. Vedoucí práce doc. PhDr. Eva Hájková, CSc.

Comic & Meme Creator. *Google Play* [online]. Google, 2019 [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: <https://play.google.com/store/apps/details?id=com.tiltedchair.cacomice>

Cvičebnice výslovnosti češtiny. *FlexiBooks* [online]. Fraus Media, 2019 [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: <https://flexibooks.cz/cvicebnice-vyslovnosti-cestiny/d-77741-c-926/#.XJeXrihKhPY>

Cvičení-testy. *Facebook* [online]. Facebook, 2019 [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/Cvi%C4%8Den%C3%AD-testy-850919731693423/>

Czechitas [online]. Praha: Czechitas, 2019 [cit. 2019-03-13]. Dostupné z: www.czechitas.cz

ČERNÝ, Michal. *Digitální informační kurátorství jako univerzální edukační přístup*. Brno: Masarykova univerzita, 2017. ISBN 978-80-210-8662-3.

ČERNÝ, Michal. *Pedagogicko-psychologické otázky online vzdělávání*. Brno: Masarykova univerzita, 2018. ISBN 978-80-210-8925-9.

Česká gramatika. *Google Play* [online]. Google, 2019 [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: <https://play.google.com/store/apps/details?id=com.holucent.myteacher.cz>

České mluvené slovo. *Google Play* [online]. Google, 2019 [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: <https://play.google.com/store/apps/details?id=com.andromo.dev254572.app551810>

Český jazyk. *FlexiBooks* [online]. Fraus Media, 2018 [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: <https://flexibooks.cz/cesky-jazyk/c-926/>

Český jazyk - literatura. *Google Play* [online]. Google, 2019 [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: <https://play.google.com/store/apps/details?id=cz.svoboda.cjliteraturademo>

Český jazyk - pravopis. *Google Play* [online]. Google, 2019 [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: <https://play.google.com/store/apps/details?id=com.pmqsoftware.language.rules>

- Čeština20 [online]. Čeština20, 2019 [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: <https://cestina20.cz/>
- Čeština4 [online]. Čeština4, 2019 [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: <https://cestina4.webnode.cz/>
- Čeština pro všechny. Facebook [online]. Facebook, 2019 [cit. 2019-03-13]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/CestinaProVsechny/>
- Češtinářské špeky. Facebook [online]. Facebook, 2019 [cit. 2019-03-13]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/cestinarske.speky/>
- ČŠI [online]. Praha: Česká školní inspekce, 2017 [cit. 2019-03-13]. Dostupné z: <https://www.csicr.cz/>
- Čtenářská gramotnost a projektové vyučování [online]. Abeceda, 2019 [cit. 2019-02-04]. Dostupné z: <http://www.ctenarska-gramotnost.cz/>.
- Čtení. Cvičení-testy [online]. Cvičení-testy, 2019 [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: <http://cviceni.testy.sweb.cz/cteni.htm>
- Dotazník v pedagogickém výzkumu. CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. 2., aktualizované vydání. Praha: Grada, 2016, s. 158. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-5326-3.
- DUM. Metodický portál RVP.CZ [online]. Praha: NÚV, 2019 [cit. 2019-03-13]. Dostupné z: <https://dum.rvp.cz/index.html>
- DUM. RVP.CZ [online]. Praha: NÚV, 2019 [cit. 2019-03-13]. Dostupné z: <https://dum.rvp.cz/index.html>
- DUMy.cz [online]. ITveSkole, 2012 [cit. 2019-03-13]. Dostupné z: www.dumy.cz
- DUMy. VeŠkole [online]. AV MEDIA, 2019 [cit. 2019-03-13]. Dostupné z: <https://www.veskole.cz/dumy/>
- FERRARI, Anusca (2013). DIGCOMP: A FRAMEWORK FOR DEVELOPING AND UNDERSTANDING DIGITAL COMPETENCE IN EUROPE. Str. 2 [online] <http://bit.ly/1pm1qya>
- FlashFace Free. Google Play [online]. Google, 2019 [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: <https://play.google.com/store/apps/details?id=de.brigert.free>

Hacknutá čeština. *Stream.cz* [online]. Seznam.cz, 2019 [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: <https://www.stream.cz/porady/hacknuta-cestina>

Hledání slov čeština. *Google Play* [online]. Google, 2019 [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: <https://play.google.com/store/apps/details?id=net.malingo.wortsuchesprachen.android.wordsearch>

HUNG, David a KHINE Myint Swe. *Engaged learning with emerging technologies* [online]. Dordrecht: Springer, 2006 [cit. 2019-02-04]. ISBN 14-020-3669-8.

Identikit. *Google Play* [online]. Google, 2019 [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: <https://play.google.com/store/apps/details?id=com.trul.Identikit>

IMyšlení [online]. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, 2018 [cit. 2019-04-03]. Dostupné z: <https://www.imysleni.cz/>

INSPEKČNÍ ČINNOST. ČŠI [online]. Praha: Česká školní inspekce, 2017 [cit. 2019-03-13]. Dostupné z: <https://www.csicr.cz/cz/Inspekni-cinnost-QL/Inspekni-cinnost>

Internetová jazyková příručka [online]. Praha: Jazyková poradna ÚJČ AV ČR, 2019 [cit. 2019-02-04]. Dostupné z: <http://prirucka.ujc.cas.cz/>

Jak psát správně mě a mně. *YouTube* [online]. YouTube, 2019 [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=dFhOVdd_ScI&t=14s

KLEMENT, Milan, DOSTÁL Jiří, KUBRICKÝ Jan a BÁRTEK Květoslav. *ICT nástroje a učitelé: adorace, či rezistence?*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2017. ISBN 978-80-244-5092-6.

Komunikační výchova [online]. Olomouc: Katedra českého jazyka a literatury, Pedagogická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci, 2012 [cit. 2019-02-04]. Dostupné z: <http://komunikacnivychova.upol.cz/>

Koutský Pavel. *YouTube* [online]. YouTube, 2019 [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/channel/UCCt8ZuhBWud7EPkFN8vcdaQ>

Kreslený kreslíř. *Google Play* [online]. Google, 2019 [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: <https://play.google.com/store/apps/details?id=com.csmart.cartooncomic.stripmaker>

Literární termíny. *Google Play* [online]. Google, 2019 [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: https://play.google.com/store/apps/details?id=com.do_apps.catalog_892

Logopedie 1: procvičování výslovnosti. *Google Play* [online]. Google, 2019 [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: <https://play.google.com/store/apps/details?id=com.pmqsoftware.logopedie.cz1>

MATURITA Z ČEŠTINY - DIDAKTICKÝ TEST - 44. LEKCE: Čárky - procvičení - Tomáš Ficza. *YouTube* [online]. YouTube, 2019 [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=1PCMTuYhgBU>

Metodický portál RVP [online]. Praha: Národní ústav pro vzdělávání, 2019 [cit. 2019-02-04]. Dostupné z: www.rvp.cz

Microsoft stream. *Microsoft* [online]. Microsoft, 2019 [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: <https://products.office.com/cs-cz/microsoft-stream>

Milujeme češtinu. *Facebook* [online]. Facebook, 2019 [cit. 2019-03-13]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/milujemecestinu/>

Mluvídek. *Google Play* [online]. Google, 2019 [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: <https://play.google.com/store/apps/details?id=com.talkiebear.mluvidek>

Mozkovna. *Google Play* [online]. Google, 2019 [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: <https://play.google.com/store/apps/details?id=air.cz.fit.paska.fishtrone>

MRÁZEK, Michal. *Vzdělávání v oblasti ICT na střední škole a jeho reflexe u studentů prvního ročníku učitelských studijních oborů na vysokých školách*. Ostrava, 2017. Diplomová práce. Ostravská univerzita, Pedagogická fakulta. Vedoucí práce doc. Ing. Ladislav Rudolf, Ph.D.

Multimediální interaktivní učebnice český jazyk. *Nová škola* [online]. Brno: Nová škola, 2019 [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: <https://www.nns.cz/blog/multimedialni-interaktivni-ucebnice-cesky-jazyk-a-literatura/>

Náměty pro český jazyk 2. stupně. *Facebook* [online]. Facebook, 2019 [cit. 2019-03-13]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/groups/538404836266110/>

Nauč se číst [online]. Nauč se číst, 2019 [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: <http://www.naucsecist.cz/>

Nauč se pravopis. *Google Play* [online]. Google, 2019 [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: <https://play.google.com/store/apps/details?id=nauc.se.cesky>

NEUMAJER, Ondřej. Být digitálně gramotný už neznamena jen ovládat počítač. *Ondřej Neumajer* [online]. Ondřej Neumajer, 2019 [cit. 2019-02-04]. Dostupné z <http://ondrej.neumajer.cz/byt-digitalne-gramotny-uz-neznamena-jen-ovladat-pocitac/>

NIDV POŘÁDALO 7. ROČNÍK KONFERENCE K PRAKTICKÉMU VYUŽITÍ DIGITÁLNÍCH TECHNOLOGIÍ VE VÝUCE. *MŠMT* [online]. Praha: MŠMT, 2019 [cit. 2019-03-13]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/ministerstvo/novinar/nidv-poradalo-7-rocnik-konference-k-praktickemu-vyuziti?highlightWords=ict>

O Spomocníkovi. *Metodický portál RVP* [online]. Národní ústav pro vzdělávání, 2019 [cit. 2019-02-04]. Dostupné z: <https://spomocnik.rvp.cz/o-spomocnikovi>

Planner 5D - Home & Interior Design Creator. *Google Play* [online]. Google, 2019 [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: <https://play.google.com/store/apps/details?id=com.planner5d.planner5d>

Piknik slovo. *Google Play* [online]. Google, 2019 [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: <https://play.google.com/store/apps/details?id=com.apnax.wordsnack.csk>

PixWords. *Google Play* [online]. Google, 2019 [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: <https://play.google.com/store/apps/details?id=com.dekovir.pixwords>

POLAKOVIČ, Peter, DUBOVSKÁ, Rozmarína a HENNYEYOVÁ, Klára. Informačné a komunikačné technológie - prostriedok zvyšovania efektivity edukačného procesu. Vydání: první. Praha: Extrasystem Praha, 2016. 103 stran. Didaktika, pedagogika; svazek 26. ISBN 978-80-87570-31-9.

Police Mobile Tool N1. *Google Play* [online]. Google, 2019 [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: <https://play.google.com/store/apps/details?id=com.mlabeca.police.tool.n1>

Popiš slovo. *Google Play* [online]. Google, 2019 [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: <https://play.google.com/store/apps/details?id=com.dekovir.pixwords>

Pravopis hrou: Vyjmenovaná slova. *Google Play* [online]. Google, 2019 [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: <https://play.google.com/store/apps/details?id=com.appholk.pravopishrou>

Pravopisně.cz [online]. Pravopisně.cz, 2019 [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: www.pravopisne.cz/

Profil Škola21: Zapojení ICT do života školy. *Škola21* [online]. Praha: Národní ústav pro vzdělávání, 2012 [cit. 2019-02-04]. Dostupné z: <https://skola21.rvp.cz/informace/wp->

content/uploads/2010/11/profilskola21-letak.pdf Radiotéka: audioknihy do kapsy. *Google Play* [online]. Google, 2019 [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: <https://play.google.com/store/apps/details?id=cz.rozhlas.audioknihy>

Room Creator Interior Design. *Google Play* [online]. Google, 2019 [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: <https://play.google.com/store/apps/details?id=com.midasapps.roomcreator>

RVP V OBLASTI INFORMATIKY A ICT: Návrh revizí rámcových vzdělávacích programů v oblasti informatiky a informačních a komunikačních technologií (2018). *Národní ústav pro vzdělávání* [online]. Praha: NÚV, 2019 [cit. 2019-03-13]. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/t/revize-rvp-ict>

Slovo křížek. *Google Play* [online]. Google, 2019 [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: <https://play.google.com/store/apps/details?id=com.wordgame.puzzle.board.cs>

Společnost učitelů českého jazyka [online]. Kristián Heřman, 2019 [cit. 2019-03-13]. Dostupné z: <http://spolucjl.cz>

Strategie digitálního vzdělávání do roku 2020 [online]. MŠMT, 2014 [cit. 2019-02-04]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/uploads/DigiStrategie.pdf>

Substantiva - podstatná jména a jejich druhy. *YouTube* [online]. YouTube, 2019 [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=qSeYNrWKaiA>

Taháky do kapsy. *Google Play* [online]. Google, 2019 [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: <https://play.google.com/store/apps/details?id=com.student.kzbmvwkfxmjcjhog>

The Underland Chronicles: Creature creator. *Scholastic* [online]. 2019 [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: <http://www.scholastic.com/underlandchronicles/creaturecreator.htm>

Učitel21 [online]. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2019 [cit. 2019-02-04]. Dostupné z: <http://ucitel21.upol.cz>

Učitel pro 21. století. *Učitel 21* [online]. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2019 [cit. 2019-02-04]. Dostupné z: <http://ucitel21.upol.cz/?view=ucitel21>

Učivo hrou - zeměpis, dějepis, chemie, literatura. *Google Play* [online]. Google, 2019 [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: <https://play.google.com/store/apps/details?id=com.appholk.ucivohrou>

Umíme česky. *Google Play* [online]. Google, 2019 [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: <https://play.google.com/store/apps/details?id=cz.muni.fi.umimecesky>

Uzlíky na jazyku. *Stream.cz* [online]. Seznam.cz, 2019 [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: <https://www.stream.cz/porady/uzliky-na-jazyku>

Včelka [online]. Rozečtise, 2019 [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: <https://www.vcelka.cz/>

Vědomostní kvíz. *Google Play* [online]. Google, 2019 [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: <https://play.google.com/store/apps/details?id=czech.quiz>

Voice Dream reader. *Google Play* [online]. Google, 2019 [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: <https://play.google.com/store/apps/details?id=voicedream.reader>

VUORIKARI, Riina, PUNIE Yves a CARRETERO GOMEZ Stephanie. *DigComp 2.0: The Digital Competence Framework for Citizens. Update Phase 1: the Conceptual Reference Model*. [online]. EU: Publications Office of the European Union, 2016 [cit. 2019-01-31]. ISBN 978-92-79-63958-6. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/jrc/en/publication/eur-scientific-and-technical-research-reports/digcomp-20-digital-competence-framework-citizens-update-phase-1-conceptual-reference-model>

VYHLÁŠENÍ POKUSNÉHO OVĚŘOVÁNÍ ROZVOJ INFORMATICKÉHO MYŠLENÍ V MATEŘSKÝCH, ZÁKLADNÍCH A STŘEDNÍCH ŠKOLÁCH. *MŠMT* [online]. Praha: MŠMT, 2019 [cit. 2019-03-13]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/zakladni-vzdelavani/vyhlaseni-pokusneho-overovani-rozvoj-informatickeho-mysleni?highlightWords=ict>

Vyjmenovaná slova. *Google Play* [online]. Google, 2019 [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: <https://play.google.com/store/apps/details?id=com.tomasjerabek.vyjmenovanaslova>

Anotace

Jméno a příjmení:	Lenka Winterová
Katedra nebo ústav:	Katedra českého jazyka a literatury
Vedoucí práce:	doc. Mgr. Kamil Kopecký, Ph.D.
Rok obhajoby:	2019

Název práce v českém jazyce:	Využití informačních a komunikačních technologií ve výuce českého jazyka a literatury.
Název práce v angličtině:	Utilization of information and communication technologies of the teaching of Czech language and literature.
Anotace práce:	Diplomová práce se zabývá informačními a komunikačními technologiemi ve vzdělávání. Teoretická část je zaměřena na oblast ICT ve vzdělávání, konkrétně ve výuce českého jazyka a literatury. Ve výzkumné části je provedena analýza online dotazníku, na který odpovídali učitelé českého jazyka a literatury na ZŠ i SŠ. Praktická část se věnuje návrhům na konkrétní využití ICT ve výuce českého jazyka a literatury.
Klíčová slova:	Informační a komunikační technologie (ICT), český jazyk a literatura (ČJL), RVP, digitální učební materiály, ICT ve vzdělávání, ICT ve výuce ČJL.
Anotace v angličtině:	The thesis deals with information and communication technologies in education. The theoretical part is focused on the field of ICT in education, specifically in the teaching of Czech language and literature. In the research part there is an analysis of an online questionnaire answered by Czech language and literature teachers at primary and secondary schools. The practical part deals

	with proposals for specific use of ICT in teaching Czech language and literature.
Klíčová slova v angličtině:	Information and communication technologies (ICT), Czech language and literature, RVP, digital learning materials, ICT in education, ICT in teaching of Czech language and literature.
Přílohy vázané v práci:	Dotazník
Rozsah práce:	86 stran
Jazyk práce:	Čeština